

Naročnina
Dnevna izdaja
za državo SHS
mesečno 20 Dln
polletno 120 Dln
celoletno 240 Dln
za inozemstvo
mesečno 35 Dln
nedeljska izdaja
celoletno v Jugos-
laviji 50 Dln, za
inozemstvo 100 D

SLOVENECEC

S tedensko prilogo »Ilustrirani Slovenec«

Uredništvo je v Kopitarjevi ulici št. 6/III
Rokopisi se ne vračajo, ne frankirana
pisma se ne sprejemajo. Uredništva
telefon št. 2050, upravnštva št. 2328

Političen list za slovenski narod

Uprava je v Kopitarjevi ul. št. 6 - Čekovni
račun: Ljubljana št. 10.650 in 10.349
za inzerate, Sarajevski št. 7563, Zagreb
št. 39.011, Praga in Dunaj št. 24.797

Cene oglasov
1 stolp, peti vrsta
maloglasni po 150
in 2 D, večji oglaš
nad 45 mm višine
po 1 D 2-30, veliki
po 3 in 4 Dln, v
uredniškem delu
vrstica po 10 Dln
in pri večjem g
naročilu popust
Izide ob 4 zjutraj
razen ponedeljka in
dneva po prazniku

Kako Italija preganja naš jezik in kulturo.

Govor poslanca Besednjaka v rimskem parlamentu dne 23. marca 1927.

V svojem zadnjem govoru k proračunu prosvetnega ministrstva sem kritiziral politiko, ki se je izvajala proti slovenskim učiteljem. (Poslanec Dudan: V Italiji ni slovenskega učiteljstva!) Sporočil sem ministru in zbornici, da v naših deželah šolska oblastva izvajajo nedopusten pritisk na slovanske učitelje, naj se vpšejo v društvo fašistovskih učiteljev. S tega mesta sem javil vladi, da so didaktični ravatelji in drugi državni uradniki prisilili naše učitelje, da pismeno izjavijo na svojo čast, da popolnoma odobravajo odpravo njihovega materinskega jezika iz ljudske šole, z ugotovitvijo, da jih sicer odpustijo iz službe.

Minister, ki ne drži svoje besede.

Te moje izjave in odločne izjave so zbudile najživahnejša oporekanja in proteste od strani prosvetnega ministra. »To je popolnoma zlaganost — je vzkliknil minister Fedele. (Minister Fedele: Seveda!) Vi bi morali vedeti, je naaljeval minister, da učiteljev ni mogoče prisiliti, da se vpišejo v kako društvo! Lahko to storijo, toda spontano, prosto, s polno in absolutno svobodo vesti.«

Mojim izrazitim trditvam je minister postavil nasproti svoja še bolj odločna zatrjevanja. Minister Fedele je uradno kot član vlade izjavil, da so lahko slovanski učitelji nasproti fašistovskemu društvu, ako jim to nalaga njihova vest, in da radi tega ne bodo trpeli nikake škode.

Moji trditvi, je izjavil minister v priči vse zbornice, se ni treba bati nobenega zanikanja. Čutiti se pred italijanskim javnim mnenjem, in pred vami, tovariši, kvalificiranega za moža, ki je sposoben lagati, je zame težka stvar. Napram sebi in zbornici se čutim dolžnega, da postavim zadevo v resnično luč, kar je meni zelo lahka stvar.

Punica fides -- nulla fides.

Isti minister Fedele je poslal nekaj mesecev po svojih svečanih protestih v zbornici kakim 40 slovanskim učiteljem, ki se niso vpisali v društvo fašistovskih učiteljev, dekret, v katerem jim je naznanil, da jih namerava odpustiti iz službe. Za sama ta dejstva popolnoma zanika izjave prosvetnega ministra. Da bi se izognil vsakemu nesporazumljenju glede razlogov in namenov, iz katerih je prosvetni minister postopal, je v nekaterih dekretih, ki jih je sam podpisal, izjavil takole: »Radi globokega nasprotovanja režimu, ki ste ga na izrazit način pokazali s tem, da ste odsvetovali številnim učiteljem, da bi se vpisali v fašistovski učiteljski sindikat, ste se postavili v nasprotje s splošnimi političnimi smernicami vlade in radi tega nameravam vpeljati proti vam postopanje za odpust iz službe v zmislu zakona od 24. decembra 1925.« Jaso je sedaj zbornici, vladi in javnemu mnenju, da nisem lagal jaz, ampak da sem jaz bil tisti, ki sem govoril resnico, »ki se ji absolutno ni treba bati nobenega zanikanja.«

Slovanski učitelji kaznovani zaradi svojega mišljenja.

Bolj zanimiv in značilen kakor odpuščanje samo je način, kako je prosvetni minister odpustil slovanske učitelje. Minister Fedele dolži nekatere učitelje, kakor sem rekel, da so nasprotni društvu fašističnih učiteljev, proti drugim pa postopa ne radi njihovega dela, ampak radi njihovih čustev in mišljenja, ki jih ni do ne more kontrolirati; kajti do danes, v kolikor je meni znano, še niso iznašli čudovitih priprav, s katerimi bi se dalo opazovati duševno življenje, ki se razvija v človeški duši. Iz tega razloga je splošno priznana načelo v pravi vseh modernih držav, da ni mogoče kaznovati državljana radi njegovih čustev in mišljenja, ampak samo radi dejanj, ki jih natančno določajo zakoni. Prosvetni minister ne priznava tega načela, ker izjavlja v odpuštnih dekretih, poslanih slovanskim učiteljem, da jih namerava odpustiti radi »njihovih čustev, izrazito nasprotnih Italiji.«

Učiteljem se je vzela možnost obrambe.

Res je, da minister Fedele obtožuje mnoge učitelje, da razvijajo živahno propagando proti Italiji in proti državnim ustanovam, toda te njegove obtožbe so tako samovoljne in splošne, da izključujejo slovanskim učiteljem možnost, da bi se branili. Ako minister enemu izmed svojih podrejenih očita protidržavnost, ako mu očita, da agitira proti Italiji, toda mu ne pove, ne kdaj, ne kako, ne kje je to agitacija vršil, ne katera dejanja predstavljajo to agitacijo, postane vsakemu pametnemu človeku jasno, da se učitelj pri vsej svoji dobri volji ne more opravičiti proti obtožbam. Edino, kar lahko učitelj napravi, je, da postavi proti splošni ministrovej obtožbi navadno zanikanje. Zanikanja niso bila nikdar veljavna in izdatno obrambno sredstvo. In prav radi tega so nekateri učitelji — in tudi jaz potem vprašanja na ministra Fedeleja — zahtevali, da se proti vsakemu učitelju vpelje redna preiskava, preden se odpusti. Načela upravne korektnosti in najbolj elementarne in človeške pravičnosti zahtevajo, da dobi vsaka, tudi najnižja in najubožnejša oseba, preden se kaznuje, polno in absolutno možnost obrambe.

To, kar dovoljuje država največjim zločincem, ni hotel prosvetni minister dovoliti učiteljem, ki so vzgojitelji našega ljudstva. Niti proti enemu odpuščenemu slovanskemu učitelju se ni uveljavila preiskava, niti enemu ni bila dana možnost, da pogleda v obraz svoje ovačuhe in se brani proti določenim obtožbam, ki so mu jih naprtili. S tem naglim postopanjem je minister Fedele vrzel na cesto štirideset družinskih očetov in štirideset družin bo moralo zapustiti svojo rodno zemljo in se izseliti.

Edini vzrok preganjanja -- slovansko pokoljenje.

Ko sem prosvetnemu ministru predložil tipičen primer krivice na škodo naših učiteljev, mi je rekel: »Kaj hočete? Jaz ne poznam učiteljev, jaz sodim skozi oči prefektov in šolskih nadzornikov.« Ko sem se podal k šolskemu nadzorniku v Trstu, sem dobil ravnotako simptomatičen odgovor: »Kaj hočete, gospod poslanec! Jaz ne morem poznati vseh učiteljev svojega širnega področja! — Spričo tega položaja, ko minister, kakor šolski nadzornik zavračata moralno odgovornost za lastna dejanja — kar je deloma morda tudi razložljivo — se vprašujem: Kdo je oni, ki v resnici ima in izvaja v šolski upravi državno oblast nad učitelji? Kje so tiste tajne in neodgovorne sile, od katerih odvisi usoda družin slovanskih učiteljev in ki ukažejo podpisati prosvetnemu ministru odpustne odloke? Ali ne gre morda za perfidne ovačbe in nizkotalna osebnata maščevanja, ki jim daje minister Fedele zakonito vrednost? Ako minister in šolski nadzornik ne izključujeta, da se učitelji lahko kaznujejo tudi po krivici, se vidi neprizadetemu opazovalcu nerazumljivo, iz katerih razlogov ni bila dana in se ne daje polna možnost obrambe v redno preiskavo. Jaz dobro vem za ra lege, ki prevladujejo v zadržanju šolskih olovstev: ta postopajo zavestno in voljno na ta način, ker hočejo zadeti učitelje slovanskega plemena. Plemenska pripadnost je edini vzrok zalezovanja.

Šolski nadzornik, ki ne spoštuje zakonov.

Zadostuje, da pogledamo kako postopa tržaški šolski nadzornik z našimi učitelji. Ni moj namen, da protestiram proti odpuštnim iz službe in disciplinarnim preiskavam kot takim, ker se šolske uprave vseh držav teh poslužujejo in izrabljajo proti učiteljem, obtoženim nediscipline ali kakih drugih prestopkov proti zakonu. Kar pa se nam zdi popolnoma neopravičljivo in vzbuja v nas živo ogorčenje, je dejstvo, da šolski nadzornik v Trstu, medtem ko se postavlja za sodnika naših obtoženih učiteljev, sam krši zavestno zakonske predpise, glede katerih je poklican, da jih čuva, in zahteva od drugih, da jih spoštujejo.

Zakon določa: Suspenzija ne sme trajati

več kakor šest mesecev. Medtem časom suspendirani izgubi plačo in poleg tega se ta čas ne všteje v službena leta. Šolski nadzornik pa ima navado suspendirati slovanske učitelje ne samo za maksimalni zakonični čas šestih mesecev, ampak tudi za eno leto in še več. Poznam učitelje, dragi tovariši, ki so suspendirani že eno leto in pol in se nahajajo s svojo družino poldrugo leto brez plače in bi umrli za lakoto, ako bi ne našli dobrih ljudi, ki jih podpirajo. Minister naj mi pove, kdo je dal šolskim oblastvom pravico, da nekaznivo kršijo zakon, ki ga je parlament odobril in da samovoljno našim učiteljem krađejo službena leta, ki se vštejejo k penziji. Kako se more šolski nadzornik, ki na ta način postopa s svojimi podreenci, postavljati za sodnika dejanj podreencev samih?

Vlada hoče zadeti v srce naš jezik in kulturo.

Ta politika ima namen zasledovati slovansko učiteljstvo. Vedno večje število naših učiteljev se izseljuje v Jugoslavijo: en del tega učiteljstva so izmučile suspensije in ta odhaja v inozemstvo, ker ne najde več kruha v svoji domovini, drugi gredo čez mejo, ker jih je odpustil sam minister Fedele, več kakor polovica slovanskih učiteljev se danes že nahaja v inozemstvu. Verjemite mi, da sem dobro in tehtno premislil, častiti tovariši, preden sem ta izpovedal. Povedal sem to, ker ne koristí ne vam ne nam, da se ustvarja ono, kar se definira kot »viktinizem« (viktinizem).

Zadeva je važna ne samo radi tega, ker gre za obstoj številnih naših družin, ampak predvsem, ker škoduje in kompromitira najvišje interese naše kulture. Šolsko civilizacijo naroda določajo zakoni, ki jo urejajo, in osebe, ki imajo nalog, da vzgajajo mladino. S šolsko zakonodajo ste vrgli iz šole naš materinski jezik in s tem ukinili vse naše šole. Sedaj podirate drugi temeljni stebel naše ljudske kulture: Vi odpuščate slovanske učitelje. (Minister Fedele: To je škunjanje!) S to politiko bi radi za vedno preprečili obnovitev slovanske šole v Italiji. Brez učiteljev nobena vlada ne bo mogla nikdar odpreti šol s slovanskim poukom.

Vlada g. Mussolinija je položila roko tudi že na verske pravice slovanskega ljudstva v Italiji!

Sistem prisilnega raznarodovanja postaja torej pod vodstvom ministra Fedeleja vedno ostrejši in nepopustljivejši. Da bi pospešil raznaroditev mirnega delovnega in ubogega prebivalstva, se sedanjí minister ni ustavil niti pred nedotakljivimi pravicami verskega življenja našega ljudstva. On je bil prvi izmed prosvetnih ministrov, ki je dal šolskim oblastvom nalog, da izvedejo predpise zakona od 1. oktobra 1923, to je, da prepovejo duhovnikom poučevati v četrtem razredu ljudske šole krščanski nauk v materinščini. Tudi verska vzgoja se mora vršiti v italijanskem jeziku, ki ga otroci ne razumejo. Temeljno in neovrgljivo načelo doktrine in prava katoliške cerkve je, da se evangelij in božja beseda morata pridigovati in razlagati v jeziku vernikov. To načelo velja za vse dežele, za vse narole na svetu, velja toliko za Evropo, kolikor za Afriko, toliko za Azijo, kolikor za otoke v Pacifiku, in ga Italija, ki je sedež papežev in sree vesoljnega katoliškega sveta, ne sme kršiti.

Vera je sama sebi namen in se ne sme ponizati v orodje za dosego nje tujim namenom. Kadar nima vera več edinega in izključnega namena čistiti, razvijati in dvigati notranjega življenja ljudi, ampak postane sredstvo politične borbe proti vernikom, tedaj neha izvrševati svojo nalogo in ni več vera. Kdor vodi tako politiko, ne samo neskončno škoduje interesom katoliške cerkve, ampak ovira in duši tudi razvoj verskega in moralnega življenja našega ljudstva. Te pravice mi ne moremo priznati nobenemu ministru in tudi ne nobeni vladi. Naša dolžnost katoličanov in kristjanov je evidentna: mi se moramo boriti brez obotavljanja in ozira na žrtve za našo versko prostost in braniti jo moramo

pogumno tudi proti ministru, ki pravi, da je katoličan! Ako bi cerkev dovolila, da posamezne države izrabljajo vero v svoje drugačne namene in politične potrebe, bi bila njena vesoljnost in njena moč (vpliv) v socialnem življenju narodov končana.

Ni ga bolj intimnega, bolj globokega, bolj svetega človeškega razmerja, kakor je to, k spaja človeško srce s svojim Bogom, kakor to, ki stavi našega duha v stik z večnostjo. Zato imam od prosvetnega ministra, da se ne vika v to razmerje s svojimi zakoni, ampak da spoštuje pravice neumrljivih duš, kar je dolžnost vsakega katoliškega moža. Dovolite nam moliti našega Boga in našega Zveličarja v materinskem jeziku, kakor to delajo verniki vseh narodov in vseh, tudi najbolj primitivnih plemen na svetu!

Naš položaj, kakor vidite, ni ugoden. Borba za ohranitev našega jezika in naše kulture se je v zadnjem času poostрила na vseh poljih: ne samo v šoli, ampak tudi izven šole, v zasebnem življenju državljanov.

Minavstvo fašizma. Nesramna kupčija z otroškimi dušami.

Pri tem se spominjani, da sem čital pretekli mesec v italijanskih listih članke o težkem položaju Italijanov, naseljenih v Franciji. Z velikim zanimanjem sem proučil trd bož, ki ga ti bijejo za ohranitev materinskega jezika in njihove italijanske kulture. Čital sem ogorčene proteste proti delovanju »Foyer Français«, ki z navidežno človečanskim programom izpopolnjuje in krepko podpira vladne organe pri raznarodovanju italijanskih mas. »Foyer Français« ustanavlja za italijanske otroke francoska otroška zavetišča, organizira tečaje za odrasle, podpira doječe matere itd. in uporablja vse te človekoljubne ustanove v ta namen, da lažje širi med italijanske mase francoski jezik in duha. Ko Slovani čita te opise, nehote ugotovi, da prav tako delovanje, kakor razvija »Foyer Français« proti Italijanom v Franciji in proti kateremu vi protestirate, razvijajo vaše nacionalistične organizacije — Lega Nazionale in Italia Redenta — proti slovanskemu prebivalstvu v novih pokrajinah. Medtem ko je nam od šolskih in prefekturalnih oblastev prepovedano odpreti slovenske otroške vrtece, ustanavljate vi v naših vaseh in trgih z vladno pomočjo samo italijanske vrtece, v katerih je izključena uporaba našega jezika. Ko vi vidite, kako »Foyer Français« troši milijone za vzdrževanje osebja v vrtech, za nakup živeža, mleka in obleke, ki naj se ra deli zastoj med italijanske otroke, se zgražate, ker veste, da na zunaj človečanski program rabi samo zato, da se prikrije dobro premišljeno raznarodovanje vaših otrok. Vam stori težko, ko vidite, kako skodelca juhe in čevlččki, darovani ubogim otrokom, ne predstavljajo drugega, kakor ceno, za katero hočejo kupiti italijansko dušo nedolžnih bitij. Kako hočete, gospodje tovariši, da se mi Slovani ne dvignemo kakor vi v obrambo duš svojih otrok? Kar stori težko vam, stori težko tudi nam. Mi imamo v prsih kakor vi človeško srce, ki je navezano na lastno deco in jo brani z vsemi silami. Mi Slovani v novih pokrajinah se nahajamo v prav tako težkem položaju kakor Italijani v Franciji. Nacionalistične organizacije v Julijski krajini se naslanjajo na absolutno podporo državnega aparata velike sile. Mi pa smo prepuščeni sami sebi. Te organizacije razpolagajo z ogromnimi finančnimi sredstvi, da lahko izrabljajo revščino, brezposelnost in gospodarsko neodvisnost staršev, mi pa smo ubogi in nas poleg tega še državna oblastva ovirajo pri delu. Spričo tega položaja mislim, da vi nimate moralne pravice, da protestirate proti delovanju »Foyer Français«, dokler razvijate prav isto raznarodovalno akcijo proti svojim državljanom slovanskega plemena, ki niso tuči, ampak živijo na tej zemlji tisoč tri sto let. —

Ne boste nas!

Naš položaj je postal še bolj težaven po izdaji zakona od 9. januarja 1927, ki pridržuje pravice tudi moralno in duševno vzgojo mlade

* Podnaslovi, ki smo jih k članku naredili, so seveda naši. — Op. ured.

dine edino fašizmu, ki v svoji organizaciji ne dopušča uporabe slovanskega jezika. Na podlagi tega zakona je nam prepovedano organizirati dečke izven šole v zasebnih društvih, da bi jih učili materinskega jezika. Zakonski upreki, ki sem jih opisal, in društva, o katerih sem govoril, vedno bolj omejujejo naša obrambna sredstva v zasebnem življenju; zadnji branik našega jezika je danes družinsko ognjišče. V naših rokah pa je silno in nepremagljivo orožje: na naši strani je kri in pleme naroda. Zgodovina nas uči, da je duh narodov močnejši, kakor ves denar, vsi zakoni, vsa upravna sredstva, vsa materialna sila držav. Jezik naroda ni predmet, ki se lahko poljubno menja, kakor se menja srca ali obleka. Jezik ni stvar, ki se da razlikovati in ločiti od duha, od značaja, od preteklosti kakega naroda, ampak tvori celoto z dušo plemena. On

je najdelikatnejši in v istem času nerazrušljivi produkt zgodovinskega procesa, pri katerem so sodelovali celí rodovi: je simfonija, v kateri slišan odmev vseh stoletij in žive glasove svojih očetov. Jezik je zrastle in raste iz naše notranjosti, on predstavlja duševni razvoj naroda in radi tega ne more biti predmet zakonodajnih ukrepov.

Edino, kar lahko dosežete pri naši deci, je voditi in papagajsko besedičenje, ki bo s časom izginilo, ne da bi zapustilo niti najmanjšega sledu v njeni duševnosti. Iz tega globokega razloga se bomo mi vzdržali kakor smo se v preteklosti. Če smo se zmagovito branili proti stoletni germanizaciji Avstrije, bodite uverjeni, da bomo danes, ko smo postali kulturni in zaveden narod, z večjim uspehom prenašali tudi breme vaše raznarodovalne politike!

Konflikt med Italijo in nami se razblinja.

ANKETE NAJBREŽ SPLOH NE BO. — VPRAŠANJE MEDNARODNE PREISKOVALNE KOMISIJE. — KAJ JE VIDEL ANGLEŠKI KONZUL. — SIMPATIČNA PISAVA BOLGARSKIH LISTOV.

Italija je postala zopet miroljubna.

Belgrad, 25. marca. (Izv.) Vesti, ki se širijo o uradni mednarodni anketi, ne odgovarjajo resnici, kakor smo to že poudarili. Nobena vlada še ni dosedaj naši vladi stavila predloga za kakšno anketo. Kar so listi pisali o polovanju vojnih atašeev na albansko mejo, da bi se tamkaj na lastne oči prepričali o tem, ali in katera država bi hotela na meji izzvati kakšne vojne čine, so bolj ugibanja. Vesti, da bi bila angleška vlada stavila tak predlog, niso resnične. Razgovor angleškega poslanika Cunarda se je gibal v meji informacij.

Ako bi v resnici prišlo do kakšne preiskave od strani vojnih atašeev na jugoslovansko-albanski meji, bi se, kakor se to samo ob sebi razume, ne vršila samo na naši, ampak tudi na albanski meji. Imela pa bi popolnoma zaseben značaj. Pri sedanjem stanju razmer pa menda niti do takšnih izvidov ne bo prišlo.

Da se Italija zadržuje ne zavzema za take izvide po atašeeh in slične ankete, je jako razumljivo, ker bi potem prišlo na dan, da naše vlade v tem oziru ne zadene nobena krivda, dotim bi se na albanski strani moglo najti marsikaj, kar bi moglo italijansko miroljubnost postaviti v čudno luč.

Društvu narodov se ta incident, ki se v evropski javnosti imenuje incident med našo državo in Italijo, dosedaj ni predložil, ker albansko vprašanje ni dozorelo do tistega stadija, da bi Društvo narodov smatralo, da je kompetenca rešitve prešla nanj.

Kakor sedaj stoji razmere, je pričakovati, da se bo cela zadeva, katero je sprožilo hujkanje fašističnih listov proti naši državi, sama ob sebi razblinila. Fašistična diplomacija, ki računa z znano pomanjkljivostjo poročevalske zunanje službe naše države, je trenutno imela nekaj uspeha na Angleškem. Ko pa se je angleška javnost poučila o neresničnosti fašističnih očitkov proti nam, je takoj zavzela nam prijazno stališče.

Mir v južnoistočnem delu Evrope, katerega je fašistično kričanje za nekaj dni postavilo v nevarnost, postane vsaj takšen, kakršen je bil pred poslednjim incidentom.

v Pariz, 25. marca. Kolikor se je zvedelo o razgovorih med jugoslovanskim poslanikom in francosko vlado, je sedaj končno javno sklenjeno, da se pošlje v Jugoslavijo mednarodna preiskovalna komisija, v kateri bodo delegati vseh držav, katere je Italija obvestila o jugoslovanskem oboroževanju. — Levičarsko časopisje ostro napada Brianda radi tega, ker se izvršitev preiskave ni prepustila Društvu narodov. Leon Blum pravi, da moreta biti za to samo dva razloga: ali mednarodna diplomacija ni hotela prepustiti, da bi akcijo vodil dr. Stresemann, ali pa je kriva bojazen, da bi se Mussolini odločno uprl razsojevanju sveta Društva narodov v tej zadevi.

v Berlin, 25. marca. Angleški poslanik je izrazil dr. Stresemannu željo, naj bi bila tudi Nemčija zastopana v preiskovalni komisiji. Dr. Stresemann je izjavil, da je Nemčija pripravljena sodelovati samo v tem slučaju, če bodo vse prizadete države, predvsem Italija,

soğlašale v tem, da se pridruži komisiji tudi nemški zastopnik.

v Rim, 25. marca. (Izv.) Iz pisave italijanskega časopisja je razvidno, da je Italiji komisija vojaških izvedencev, ki naj na licu mesta ugotovi, ali je Jugoslavija res pripravljala oborožen vpad v Albanijo, čimdalje bolj nečluba. »Tribuna« piše, da bi bilo naivno misliti, da more taka preiskava dovesti do kakega rezultata, ker se ni izvedla takoj, ko je bila svetovna javnost o dogodkih poučena.

v Belgrad, 25. marca. (»Pol.«) V Bitolju se je mudil zadnja dva dni angleški konzul v Albaniji. Prehodil je več krajev na jugoslovansko-albansko-grški meji. Značilna je njegova izjava, ki jo je podal o naših vojaških pripravah z ozirom na alarmiranje vesti italijanskega časopisja. Poslanik je rekel: Reči moram, da sem bil pred odhodom v Bitolj od različnih strani informiran tako, da sem dobil vtis, da je Jugoslavija pripravljena na vse in da je vpad v Albanijo samo vprašanje trenutka. Toda, kaj sem v resnici videl sedaj? Prepotoval sem več sto kilometrov ob meji in še dalje v notranjosti, toda na vsem tem potu sem videl samo šest vojakov: dva na poti v Prilep in štiri na poti Bitolj—Struga. Ljudje povsod nemoteno vrše svoje posle. V Strugi na primer se bore proti komarjem in malariji in se smejejo italijanskim skrbem za Albanijo. Prej bi mogel trditi, da se v Albaniji nekaj pripravlja...

Sofija, 25. marca. (Izv.) Celokupno bolgarsko časopisje zelo simpatično piše povodom incidenta, katerega so izzvali italijanski fašisti. Posebno simpatično piše vladni organ »Demokratski Sgovor«, ki v članku pod naslovom »Duh mira« pravi, da je bilo italijansko časopisje na temelju diplomatske akcije in kampanje tendenciozno in polno laži. V članku pravi: »Kakor se je iz govora ministra Perića jasno videlo, Jugoslavija odločno zavrača obtožbo in hoče spor poravnati in izjavlja, da je pripravljena sprejeti mednarodno anketo Društva narodov.« — Socialistični »Narod« zelo občutljivo naziva italijanske liste s fašističnimi megalomani. Polemičar s »Timesom« povodom njegovega napada na našo državo, zakaj ne prizna dejanskega fakta, in pravi, da je bil ravno tiranski pakt tisti, ki je dal Italiji možnost, mešati se v albanske zadeve in da je ravno ona izzvala poslednji spor.

v Rim, 25. marca. (Izv.) Stališče italijanske vlade glede predloga o sestavi vojaške komisije radi italijansko-jugoslovanskega spora še ni znano. »Radio nazionale« obvešča, da bo Italija pristala na to komisijo pod pogojem, da se razširi na vso Jugoslavijo. Sicer pa je smatrati incident kot zaključen. Italija je le opozorila velesile na dvoumno obnašanje Jugoslavije na albanski meji. Jugoslavija je sedaj dala pomirljive izjave in treba je samo še počakati, da čas to potrdi. Italija ne želi drugega kot živeti z Jugoslavijo v miru, ker jo vežejo z njo trgovske zveze in prijateljska pogodba.

čelnikov opozicije predsedniku narodne skupščine. Minister je dal o teh vprašanjih informacije, nakar so voditelji skupin izrazili svoja stališča. Zunanji minister je prosil voditelje, da po teh informacijah odstopijo od skupščinske debate. Obljubil jim je, da jih bo tudi dalje stalno informiral o teh vprašanjih. Voditelji so vzeli Perićevo željo na znanje.

Interparlamentarna antanta.

v Praga, 25. marca. (Izv.) Prager Presse izve, da se snuje interparlamentarna antanta Češkoslovaške, Poljske, Jugoslavije, Rumunije, Belgije in Francije. Namen te antante naj bi bilo ožje mednarodno sodelovanje parlamentarnih skupin v teh državah, ki imajo sorodne interese na političnem, kulturnem in gospodarskem polju. Predvsem naj bi se ugovarile enotne smernice za pozitivno skupno delo narodov in za delo na ohranitvi miru.

Podpirajte naše dijake!

Proračun poštne ministristva.

Belgrad, 25. marca. (Izv.) V narodni skupščini se je dopoldne in popoldne nadaljevala razprava o proračunu železniškega ministristva. Govorila je cela vrsta govornikov iz Radičevega, hrvatskega federalističnega kluba ter dva samostojna demokrat. Ob 8 zvečer je bilo glasovanje in je vladna večina proračun sprejela.

Takoj nato se prišel v razpravo proračun poštne ministristva. Zastopnik poštne ministristva Vasa Jovanović je dal obširen ekspoze:

V državi imamo 793 državnih pošt, 859 pogodbenih pošt, 382 pomožnih in 1428 občinskih pošt. Pošte, pri katerih promet znaša letno več kot 15.000 delovnih enot, se bodo počasi pretvorile v državne. V preteklem proračunskem letu se je podražilo 38 takih pošt. Največ pomožnih pošt je v ljubljanskem ravateljstvu (208). Lansko proračunsko leto se je v vsej državi otvorilo 26 novih pošt, 15 jih je prenehalo.

Poštni promet vedno bolj raste. V notranjem prometu smo ekspedirali 280.712.232 raznih pisemskih pošiljatev. Od tega je bilo plačanih 105.830.064 pisem, neplačanih pa 2.090.984. Dopisnic je bilo 48.008.610, tiskovin 40.343.292, poslovnih papirjev 1.346.148, blagovnih vzorcev 2.257.330, časopisov in revij 49.161.994. Pošiljatev državnih oblasti in raznih humanitarnih društev, ki so oproščena od plačevanja poštne, je bilo 31.669.830. Poštne znamke se sedaj tiskajo v državni »markarnici« v Belgradu. V korist poplavljenecv so dale znamke okrog 6 milijonov do-

hodkov. Paketov se je odpravilo 3.434.743. S pošt. položnicami se je izplačalo 2.172.978.248 Din. V denarnem prometu se je odpravilo 23 milijonov 832.892 komadov, sprejelo pa 28 milijonov 721.706 komadov.

Pri Poštni hranilnici se tudi zelo čuti gospodarska kriza. Na čekovnih računih je znašal skupni promet Din 40.575.062.643.15. Iz tega se vidi, da postaja Poštna hranilnica vedno bolj popularna. Hranilne vloge je začela sprejemati 1. julija 1926. Do 21. febr. 1927 je izdala 14.411 hranilnih knjižic. Vloge so znašale 31. decembra 8.521.602 Din.

Iz Zedinjenih držav je prišlo v našo državo denarja v vrednosti 32 milijonov. Čisti dohodki Poštne hranilnice znašajo za 1. 1926. 22 milijonov.

Telefonska mreža meri v naši državi 201 tisoč 774 km in na tej mreži imamo 726.234 stebrov in 4.299.275 porcelanskih izolatorjev. Leta 1926 je bilo na tej mreži izdanih 61.697 državnih in 4.256.122 zasebnih brzojav. V mednarodnem prometu odpremljenih 505.309, sprejetih 568.311. Telefon se lepo razvija. Mnogo prog se je popravilo, več na novc zgradilo, n. pr. Maribor—Zagreb.

Nato govori o radio-telegrafiji in telefoniji ter o njenem velikem pomenu. Nato prehaja na poštne zgradbe, koliko plačujejo najemnine. Navaja, da so znašali dohodki pošt in brzojavov v preteklem proračunskem letu 358.947.863 Din.

Nato se je pričela razprava. Prijavili so se štirje govorniki. Jutri pride v razpravo proračun kmetijskega ministristva.

Začasna kantonska vlada v Sanghaju.

v Sanghaj, 25. marca. Kitajski del mesta so si kantonske čete popolnoma osvojile in napravile red. Kantonski general Peičungči je sestavil provizorno pokrajinsko vlado in izdal na kitajsko ljudstvo manifest, v katerem ostro protestira proti imperializmu tujih držav. Sanghaj bo postal močna baza za utrditve kitajskega nacionalizma in izhodišče svetovne revolucije. Prepovedal pa je vsako napadanje inozemcev in uničevanje njih premoženja.

v London, 25. marca. (Izv.) V spodnji zbornici je Baldwin na vprašanje, ali bo vlada spričo novo nastalega položaja v Sanghaju priznala kantonsko vlado kot osrednjo vlado Kitajske, izjavil, da vlada po svoji diplomaciji še vedno stoji v stikih z narodno vlado v Hankavu. Glede bodočega zadržanja pa se stališče Anglije ne da določiti, ker se bo to ravnalo po razvoju dogodkov v bodočnosti.

v London, 25. marca. (Izv.) V Sanghaju se z vso naglico utrjuje obrambna črta v mednarodnem delu mesta. Akoravno je v splošnem v mestu mir, se dogajajo posamezni spopadi na meji med kitajskim in inozemskim delom mesta.

Nekaj o močni vladi.

Dneve in ure šteje Žerjavovo časopisje, kdaj bo konec klerikalne vlade, pa jih ne more došteti. In napolnjuje med tem svoje predale — sebi in vsem vernikom SDS v ljubljanski in mariborski oblasti v tolažbo — sleherni dan s kako novo kombinacijo in naj je še tako neverjetna in nemogoča.

Tako je tudi večerajšnje »Jutro« polno najnovejših senzacij: Pred velikimi izpremembami v notranji politiki... Nova kombinacija s poslanikom Živojinom Balužićem na čelu... Senzacionalni članek beograjske »Reči«... Klerikalci poparjeni, ker lahko ostanejo po glasovanju za proračun izven kombinacije... Kolosalni, alarmantni napisi in ko bi slovenska javnost že ne bila tako navajena na to permanentno poparjenost klerikalcev, bi se bila zgrozila, tako pa je kakor vedno tudi večeraj samo s pomilovalnim nasmeškom sprejela te najnovejše jutrovske senzacije. Kajti vseh teh velikanskih senzacij piškava podlaga je tisti članek »Reči«, ki ga »Jutro« označuje kot senzacionalnega, ki pa je faktično brez vsakega najmanjšega pomena in ki zato politične javnosti tudi najmanj ni zainteresiral.

Kajti, kaj pa je ta belgrajska »Reč«? To je Pribičevićovo glasilo (ki ga notabene v Belgradu skoro nihče ne čita), ki piše to, kar si g. Pribičević želi. No, in kaj si želi g. Pribičević? Da bi prišel v vlado. Čisto naravna želja to, kdo bi jo g. Pribičeviću mogel zameriti? Tej svoji vroči želji je dal izraza celo ob priliki zunanje-politične debate, torej ob zelo neumestni priliki, in on sploh ves čas, odkar je v opoziciji, vpije po jakih vladah, po vladah jakih ljudi (katerim se g. Pribičević sam prišteva), njegova »Reč« pa prinese vsak dan en tak senzacionalen članek o tej jakih vladah, v kateri bi bil g. Pribičević.

A kako si g. Pribičević zamišlja to jako vlado, oziroma njegova belgrajska »Reč«, oziroma njegovo ljubljansko »Jutro«? To naj bi bila »široka koncentracijska vlada, obstoječa iz radikalov, demokratov in samostojnih demokratov. A radičevska stranka, predstavnica večine hrvatskega naroda? Ta bi bila iz te vlade izključena. In SLS, legitimna predstavnica slovenskega naroda, ta seveda tudi. Ta poparjena SLS bi imela po »Jutrovic« senza-

v Washington, 25. marca. (Izv.) Ameriški mornariški minister je dal izjavo, da bo vlada storila vse, da na Kitajskem zaščiti ameriške državljane.

KRITIČEN POLOŽAJ V NANKINGU.

v Sanghaj, 25. marca. (Izv.) Dotim se je vznemirjenje v Sanghaju poglobilo in se vrše samo poredkoma še spopadi med domačini in kantonskimi četami, je postal položaj v Nankingu zelo kritičen. Komandant kantonske armade v Sanghaju general Paišinghaj je danes prišel v inozemski del mesta in obiskal inozemske poslanike.

V Nankingu se z mrzlično naglico vrši izseljevanje inozemcev. Inozemske posadke, ki nastopajo skupno, so storile vse priprave, da se zaščiti miren odhod tujih državljanov. Prvotna pogajanja za mirno evakuiranje so se prekinila, vendar se je pozneje dosegel sporazum. Angleške in druge vojne ladje, ki so odplule iz Sanghaja pred Nanking so s tamkajšnjo posadko pripravljene, da prično takoj obstreljevati mesto, ako bi se odhodu inozemcev stavile kake zapreke.

ciji sploh samo pomagati radikalom, da spravijo proračun pod streho, potem pa bo lahko ostala zunaj kombinacije.

Tako bi torej izgledala po zamisli g. Pribičevića ta močna in široka koncentracijska vlada: brez Hrvatov in brez Slovencev. Torej PP režim v novi, malo razširjeni izdaji. Torej vlada, ki bi se današnji tako kočljivi zunanji in notranji položaj naše države podala upravi ko pest na oko.

Zato pa na vse te senzacionalne kombinacije, ki jih kolportira »Jutro«, nimamo drugega reči kot: Kako si mali Moric predstavljala močno in široko koncentracijsko vlado!

Italija in naše ceste.

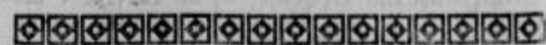
Italijani dokazujejo, da smo mi na vojno pripravljeni. Kot dokaz za to jim služijo tudi naše ceste. Tisti Italijani, ki so ta dokaz iznašli, so pa svojo prevaro strašno slabo premislili. Ne le Jugoslovani, tudi vsi Italijani in vsi inozemci čutijo in vedo, da se ceste pri nas izpreminjajo v jarke, da jih nihče ne popravlja, da jih dež izpirja, sonce suši in hudourniki nasipajo. Gospod zunanji minister je ves svet klical, naj pride gledat jugoslovansko miroljubnost. Mi bi ta poziv izpopolnili z nasvetom, da vsi strokovnjaki in nestrokovnjaki potujejo peš ali z vozom vsaj mesec dni po naših cestah. Upamo, da jim bo pri tem naša miroljubnost, ki se odraža v ureditvi cest, tako temeljito prišla v kosti, da jo bodo še dolgo pomnili. Edino z enega stališča bi bile naše ceste morda nevarne za italijansko armado, če ima namreč naš generalni štab namen, da spusti italijanske čete po naših cestah. Tedaj obstoja resna nevarnost, da si vsi Italijani polomijo noge. Tukaj bi g. Bordere imel hvalno nalogo in priporočamo mu, naj takoj zahteva izboljšanje cest v Jugoslaviji.

Seja parlamentarnih voditeljev in ministra Perića.

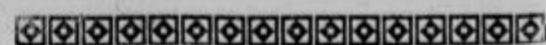
Belgrad, 25. marca. (Izv.) Z ozirom na pismo, ki so ga večeraj voditelji opozicije poslali predsedniku narodne skupščine, in ki smo ga večeraj priobčili, je vlada imela danes sejo, na kateri se je sklenilo, naj predsednik narodne skupščine takoj skliče voditelje parlamentarnih skupin in obenem povabi zunanjo ministra Perića, da jim da potrebna navodila.

Ta konferenca se je danes tudi vršila. O njej se je izdalo sledeče uradno poročilo:

»Predsednik narodne skupščine g. Marko Trifković je sklical sejo načelnikov parlamentarnih skupin, ki je trajala od 11 do 12.40. Seji so prisostvovali voditelji vseh parlamentarnih skupin: dr. Radonjić, Ljuba Davidović, Svetozar Pribičević, dr. Ante Trumbić, dr. Josip Hohnjec, Joca Jovanović, dr. Stanko Šibenik, dr. Nikola Nikić in Salih Baljić. Prisostvoval je tudi zunanji minister dr. Ninko Perić. Predmet razprave sta bili dve vprašanji, o katerih govori poslednje pismo na-

**Akademija „Borbe“
nocoj ob pol devetih
v „Akademske domu“
na Miklošičevi cesti!**

Dnevne novice

★ **Mariborski veliki župan dr. Schaubach** je včeraj prispel v Belgrad po uradnih poslih. V Belgradu se bo mudil par dni. — Stopil bo v stik z vsemi merodajnimi činitelji zaradi raznih uradnih poslov.

★ **Romanje v Assisi in Rim.** Dne 19. maja odpotujejo romarji iz Zagreba na grob sv. Frančiška in sv. Cirila. Ker se pričakuje, da bo romanje veličastna manifestacija slovanško-katoliške zavednosti na grobu sv. Cirila, se naprošajo č. gg. duhovniki, da se za romanje zainteresirajo, da bo udeležba čim številnejša. Kdor se želi romanja udeležiti, se mora najkasneje do 20. aprila prijaviti in s prijavo doposlati najmanj 500 Din. Ostanek pa mora biti izplačan najkasneje do 5. maja. (Položnice za pošiljanje denarja zahtevajte od odbora.) Ako se kdo ne bi mogel romadja udeležiti, se mu povrne denar z odbitkom 25 Din. Ako se pa ne odjavi do 15. maja, se mu odtegne 100 Din. Cena za III. razred znaša 1200 Din, a za II. razred 1650 Din. V tej vsoti je vračunano: prenočišče, hrana, potrebni prevozi in takse, samo v Assisiu in Rimu, ter vožnja po železnici, samo v Italiji. Vsak udeleženec mora doposlati odboru pisмено izjavo svojega občinskega urada o odnosu v mestu od redarstva, da ni proti njegovemu potovanju v Italijo nikake zapreke. Kdor ima vizum, ni treba te izjave. Učitelji in učiteljice, ki se žele romanja pridružiti, naj zaprosijo rednim potom za dopust 14 dni, katerega jim bo ministrstvo v to svrhu podelilo. Na naših železnica bomo tudi dobili 50% popust. Ako želi kdo ostati več časa v Italiji in obiskati tudi druga mesta, naj se obrne na odbor za informacije. Ako želi kdo obiskati Neapelj, Pompeje, Vezuv, naj se prijavi odboru romanja, kateri bo omogočil udeležence po 26. maju izlet v gorenja mesta. Cena se bo objavila pozneje. Toda vsak tak izletnik mora imeti vizum, ker se povrne pozneje, kakor ostali romarji. Denar in vsa vprašanja glede romanja je poslati na Odbor romanja, Zagreb, Kaptol 9. — Na potu v Rim se ustavimo en dan v Benetkah, Padovi ter en dan in eno noč v Assisiu. Od 22. do 27. se bomo mudili v Rimu, kjer si bodo romarji ogledali njegove znamenitosti ter prisostvovali veliki papeževi maši, popoldne istega dne pa svečani akademiji v zavodu sv. Jeronima. Program potovanja ter ogledovanja znamenitosti v posameznih mestih bo z nekaterimi drugimi navodili posebej nastisnjen in doposlan romarjem.

★ **G. župnik Gabron**, znani narodni delavec na Koroškem, naznanja svojim prijateljem in znancem, da leži bolan v Leonišču. Ker je stalno navezan na posteljo, bi mu bili obiski dobrodošli.

★ **Sodalitas radovljiske dekanije** ima sestanek na Brezjah 30. marca ob 11. uri.

★ **Delavska zbornica razglaš**: Razne tvrdke in drugi interesentje, ki se v raznih zadevah osobito v zadevah inozemskih delavcev obračajo na Delavsko zbornico svoje vloge mnogokrat tudi kolekujejo. Tako kolekovanje je nepotrebno, ker so vse vrste vlog na Delavsko zbornico kolekovine proste. Vloge v zadevah zaposlitve inozemskih delavcev, ki so namenjene oblastnemu nadzorstvu dela in ki se zaradi skrajšanja uradovanja vlagajo lahko tudi po delavski zbornici, pa se morajo kolekovati s 25 Din.

★ **Kaj bo z ostavljenimi zdravniški praktikanti?** V četrtkovni številki smo poročali, da je došlo 23. t. m. na vodstvo mariborske splošne bolnice 6 odlokov od zdravstvenega inšpektorata iz Ljubljane, s katerimi se odpušča s 1. aprilom 6 zdravnikov praktikan-tov. Mariborska bolnica je velika in bi po tem odpustu ostali v bolnici le še primariji in dva dalje služeča sekundarija. Te zdrav-

niške moči, četudi bi bile neprestano v bolnici, bi ne mogle izvršiti dela in sploh bi bila zaradi pomanjkanja zdravnikov vsaka operacija nemogoča. Vodstvo bolnice se je odločilo, da bo obdržalo še nadalje odpuščene zdravnike, ker bo ravno vprašanje slovenskih bolnic, bolniških upraviteljev, uradnikov in zdravnikov praktikan-tov uredila oblastna skupščina in bo to ena prvih zadev, ki se bo rešila doma v Sloveniji. Četrtkovo poročilo pa v toliko popravljamo, da ni v diplomu, pač pa se sicer za razna zdravniška mesta zahteva 2letna praksa v bolnicah.

★ **V državnem zdravilišču na Golniku** so obiski bolnikov zopet dovoljeni.

★ **G. hotelir Paar** na Jesenicah je podaril župnemu uradu 100 Din za reveže namesto venca svoji umrli sorodnici Mariji Kump. Bog plačaj!

★ **Mošenjski pevski zbor** je 19. in 20. marca vprizoril »Kovačevega študenta«. Na Brezjah bo pa 27. marca žaloigra »Bele vrtnice«.

★ **Natečaj.** Glavni odbor naraščaja društva Rdečega križa v Belgradu je sklenil izdajati gledališke igre za deco s higijensko in humano vsebino v smislu katerekoli točke naraščajkega programa. Sprejete igre se bodo nagradile po 1000 Din od tiskovne pole za originalno delo, a po 500 Din za prevod. Igre naj obsegajo največ eno tiskovno polo. Spise je pošiljati oblastnemu odboru naraščaja društva Rdečega križa v Ljubljani. Natančnejša pojasnila je dobiti v pisarni naraščaja R. K. v Belgradu. — Tajnik: Fran Gabrček, s. r.

★ **Zrebanje loterije** za zgradbo Ljudskega doma v Novem mestu, ki je bilo določeno na današnji dan, se je zaradi nastalih zaprek preložilo na poznejši čas, ki ga bomo še sporočili v »Slovincu« — Akcijski odbor.

★ **»Hrvatski Radiša«** ima na razpolago vaje za sledeče stroke trgovine in obrti: 25 ključavničarskih, 4 brivske, 5 kiparskih, 4 kamnoseške, 6 klobučarskih, 11 knjigovodskih, 3 kovaške, 18 krojaških, 5 krznarskih, 31 mehaniških, 15 čevljarjskih, 18 mizarjskih, 5 tapetniških, 12 sodarskih, 15 trgovskih z meš. blagom, 5 urarskih in 6 zlatarskih vajencev. Prosimo č. gg. delodajalce gornjih obrti, ki rabijo vaje za svojo delavnico, da se obrnejo na »Hrvatskega Radiša« v Zagrebu Senovina ulica 16, kateri bo naroči najhitreje ustreget. — Poleg tega ima »Hrvatski Radiša« na razpolago mesta za dečke, kateri se žele izučiti sledečih vrst trgovine in obrti: 5 nogavičarskih, 10 ščetkarskih, 25 gostilnarskih, 14 kolarskih, 2 ple-tarskih, 5 kotlarskih, 2 lončarskih, 15 mesarskih, 12 mlinarskih, 8 opankarskih, 16 pekarskih, 8 poljedelskih, 6 mest za trgovske vaje v trgovinah z železnino, s steklom in s čevlji in končno 15 mest za urarske vaje. Roditelji, kateri žele izučiti svojo deco v katerem izmed teh poklicev, naj se obrnejo na »Hrvatskega Radiša« v Zagrebu, Senovina ulica 16, kateri daje tozadevna pojasnila.

★ **Došla velika izbira krasnih bluz in otroških obleke.** — M. Kristofič-Bučar.

★ **Izredni popusti v zdravilišču toplice Dobrna pri Celju.** Sezija se prične 15. aprila. Vsi državni uslužbenci, častniki, svedeniki, penzionisti, vojni invalidi in vseh navedenih nepreskrbljeni svoji, nadalje svoji umrlih in padlih vojakov, vojne sirote in ruski invalidi plačajo za 20 dnevno zdravljenje pavšalno vsoto Din 1090, vsi drugi pa Din 1280 in dobi vsak za to:

1. enkratno vožnjo iz Celja na Dobrno in nazaj; 2. za 20 dni stanovanje; 3. za 20 dni dobro hrano (4krat na dan); 4. 20 kopeli v

liškim visokim šolam, da bi se imenovala univerze in podeljevale akademske stopnje! Vseeno pa so se krepko razvijale dalje in lilijska šteje sedaj 122 profesorjev in okrog tisoč slušateljev ne le iz severne Francoske temveč iz cele države in še iz 20 najrazličnejših narodnosti sveta (tudi iz Poljske, Litvanske, Romunije, Bolgarije itd.). Poleg vseučilišča obstoje še trije posebni dijaški domovi, ki nudijo akademikom vse potrebne ugodnosti.

Liljska univerza je poleg one v Strassburgu edina popolna univerza v Franciji, ki ima poleg vseh običajnih fakultet tudi teološko in obenem edina izmed katoliških, ki ima tudi medicinsko in farmacevtsko fakulteto. Kakor je dejal bivši rektor msgr Baunard, je dober pouk medicine za obnovo katoliškega življenja važen, ker je v zvezi z najbistvenejšimi problemi človeškega življenja in njega dosedaj preveč materialističnim pojmovanjem. Fakulteta v Lille-u ima na razpolago javno in otroško bolnico, tri dispanzerje, tri materialinske in eno babiško šolo. Vsako leto dajo profesorji povprečno 30.000 ordinacij zastoj. Doslej je izšlo iz te fakultete nad 1500 zdravnikov. Lani so ustanovili tudi zdravniški tečaj za misijonarje, kar je res dobra misel, ker bodo na ta način misijonarji prinašali v nove kraje ne le dušno, ampak tudi telesno zdravje.

Tehniška šola (industrija, trgovstvo) ima tri sekcije: za civilne inženirje, za elektrotehniko in kemike; studij traja tri leta, ima pa tudi pripravljalni tečaj.

Tuči najrajši posejajo šolo za politične

bazenu ali kabini; 5. 2 kratno zdravniško preiskavo.

Ta ugodnost se lahko uporablja od 15. aprila do zaključno 10. junija. Vse druge cene so razvidne iz prospekta, ki ga uprava pošlje na željo brezplačno.

Ljubljana

Materinski dan.

V veliki dvorani hotela Union v Ljubljani je sinoči priredila agilna Slovenska krščanska ženska zveza akademijo v proslavitev materinskega dne. Akademije, ki je nepričakovano sijajno uspela, se je udeležilo številno občinstvo, ki je prostorno dvorano napolnilo do zadnjega kotička. Poleg odlične publike iz vseh slojev se je prireditve udeležil prevzvišeni knezoškof dr. A. B. Jeglič, dalje številni častni zastopniki raznih korporacij ter mnogi vseučiliški profesorji, laiki in duhovščina. Navzoča je bila tudi soproga velikega župana gospa Vodopivecova. Organizacije narodnega ženstva pa so zastopale gospe: Tavčarjeva, Majaronova, Berbučeva, Bajtova in Vašičeva.

Godbene točke Griega, Čajkovskega in Grečaninova je dovršeno izvajal dijaški orkester Prosvetne zveze.

G. univ. prof. prelat dr. Slavič je v svojem zanositem in globoko zamišljenem slavnostnem govoru proslavljal ženo kot spemljevalko možu v življenju ter mater otrokom.

Gdčna Slavka Saksova je s svojimi solo-točkami iz Brahmsa, Puccinija in Niewiadomskega žela viharno odobranje občinstva, enako tudi mešani zbor »Ljubljane«, ki je dovršeno zapel pod vodstvom g. Dolinarja Hochreiterjevo »Uspavanko« in težko Grečaninovo skladko »Angel vopijaše«.

Trije mali otroci, dve deklici in en deček, v starosti šest do osem let, so s svojim ljubkim prizorom dosegli velik efekt pri občinstvu, ki kar ni moglo s ploskanjem prehaliti njihovega korajžnega nastopa.

Deklamacije gdčne Anice Zalarjeve, ki nam je že znana z akademije »Krekove mladine«, so segle v srce vsem navzočim.

Pri doseženem uspehu ima poleg omenjenih mnogo zaslug gotovo tudi gospa Vrtovčeva, ki je vso prireditve spretno aranžirala. Slovenski krščanski ženski zvezi pa je k lepemu večeru le čestitati!

• • •
 7. redni občni zbor Narodne galerije se vrši danes ob petih popoldne v Narodnem domu, I. nadstropje. Na udeležbo vabi Narodna galerija.

G. Prosvetno društvo pri Sv. Krištofu ima jutri 27. marca občni zbor ob 9 dopoldne v običajnih prostorih. V slučaju nesklepčnosti bo pol ure pozneje istotam drug občni zbor brez ozira na udeležbo.

• **Krekova mladina, Ljubljana.** Danes ob pol devetih zvečer bo priredil krščansko socialistični akademski klub »Borba« v Akademskem domu, Miklošičeva cesta, akademijo, na kateri bodo nastopili akademiki-borci s prav peštrim sporedom. Vse člane in članice Krekove mladine vabimo, da se te prireditve udeležijo v polnem številu. — Pevska vaja radi tega nocoj odpade. — Odbor.

• **Krekova mladina, Ljubljana** ima v ponedeljek, torek in sredo, 28., 29. in 30. marca, duhovne vaje v aložijevski kapeli, prtiličje, prva vrata na desno. Začetek vsakokrat ob 8 zvečer. Duhovne vaje vodi g. dr. p. Angelik Tominec. Udeležba za vse člane in članice strogo obvezna. Vabljeni člani in članice Krekove mladine z Viča in iz Most. — Odbor.

• **Strokovna zveza javnih nameščencev v Ljubljani** ima nocoj ob 8 redno odborovo sejo v kleti konsumnega društva. Ker so na dnev-

nem redu važni predlogi, prosimo polnoštevne udeležbe. — Tajništvo.

• **Moko krađejo.** Pekovski mojster Ivan Jakin na sv. Petra cesti je prijavil policiji, da mu je neznan tat ukradel iz skladišča dve vreči moke, vrste št. 0. — Trgovec Markič iz Cerkelj pri Kranju pa je prijavil, da je njegov brat Leopold vozil po lžanski cesti voz moke ter izgubil eno vrečo z voza, ki jo je pobral, kakor so videli prebivalci na lžanski cesti, neki navidezno znan moški. V vreči je bilo 85 kg moke št. 0, vredne 450 Din.

• **Tatvine.** V sobo služkinje Ane Skubice v Mostah je nekdo vlomil in odnesel več ženske obleke v vrednosti 653 Din. Sumi se, da je tatvino izvršila kaka ženska, ki dobro pozna domače razmere. — Odvet. kandidatu dr. Sigismundu Ferdinandu je neznan tat odnesel iz kavarne »Union« 1200 Din vredno sivo zimsko suknjo. Tatvino je najbrž izvršil isti tat, ki je z istega obešalnika pokradel že tri zimske suknje. — Alojziju Arhárju, posestniku v Zgornji Šiški, je nekdo odnesel iz gozda več dreves, vrednih 2500 Din.

• **Polijske vesti.** Policija je od četrtka do petka aretirala dve malopridnici. Prijavljenih je več tatvin. Izsleden je neki K. N., ki ga je policija že dolgo iskala. Ena oseba je ovadena zaradi prestopka sanitarnih predpisov, ena zaradi prepovedane hoje ob železniški progi in pet voznikov zaradi prestopkov cestno-polijskega reda.

Maribor

• **Planinski večer Prosvetne zveze** v Mariboru pretekli četrtek je prav lepo uspel. Letos še ni bil noben prosvetni večer tako obiskan, kakor je bil ta. Seveda prvi sedeži so pa tudi pri tem večeru ostali prazni. Opazili smo pač, da so v Mariboru tudi planinci, ki so tako neplaninski, da so izostali od predavanja, ker je pač v dvorani Zadržne gosposdarske banke in ga prireja »klerikalna« Prosvetna zveza. Upamo pa, da bo tudi med nami vedno manj takih in da se bodo večale vrste iskrenih planincev, ki poznajo le eno, našo lepo naravo in čutiljo vsi isto, to je ljubezen do nje. Vendar pa je večer kljub temu v pravem planinskem razpoloženju potekel, za kar je skrbel g. predavatelj s svojim humorjem. Cisti dobiček pa je določen za Ahažovo kapelo v Vratih.

• **Pevsko društvo »Maribor«** v ponedeljek nima vaje. Pač pa je skupna vaja v četrtek dne 31. t. m., pri kateri bo zopet vadil naš kapelnik g. Janko Gašparič.

• **Izpremema pri Prosvetni zvezi.** Ker se nekateri obračajo z raznimi vlogami na dosedanega tajnika osebno, se sporoča, da je dosedanji tajnik odločil mesto že v začetku februarja in naj se vsi dopisi etc. naslavljajo naravnost na Prosvetno zvezo, Aleksandrova cesta.

• **Vsem, ki se zanimajo za umetnost.** Umetnik-kipar g. Ivan Sojc je dogotovil dva nova oltarja za cerkvi v Prekmurju, in sicer za Hotizo in Veliko Polano. Oltarja sta res mojstrsko delo z bogatimi okraski in moderno izdelanimi reliefi. G. Sojc bo oltarja sestavil do nedelje in si ju lahko ogleda vsakdo to nedeljo. Delo res zasluži, da se zanimajo zanj vsi ljubitelji umetnosti.

• **Ustanovitev odbora upnikov in industrijalcev.** V Mariboru se snuje ustanovitev upniškega odbora industrijalcev in veletrgovcev iz mariborske oblasti, ki bo vodil skupno akcijo proti trgovcem na drobno, ki so znani kot slabi plačniki.

• **Izlet esperantistov.** Mariborski esperantisti klub priredi v nedeljo, 27. marca izlet v Ruše, kjer se vrši ob pol 4 popoldan ustanovitev esperantskega krožka.

• **Zopet dva slučaja škrlatinke.** Včeraj smo poročali, da so se pojavili v mestnih barakah v Domjkovi ulici 4 slučaji škrlatinke. Pri pregledu teh barak v četrtek sta bila odpremljena v bolnico iz istih barak zopet dva nova slučaja te epidemije. Veliko težavo dela mestnemu fizikatu razkuževanje, ker so barake lesene in že precej razklopotane.

• **Nabavljalna zadruga državnih uslužbencev** r. z. z. o. z. v Mariboru ima svoj redni občni zbor v nedeljo dne 27. marca t. l. ob pol 9 dopoldne v mali dvorani, II. nadstr. mariborskega Narodnega doma. Dnevni red je razviden iz objave v zadržni trgovini. Člani se vabijo k polnoštevilni udeležbi in se obenem opozarjajo na določila čl. 64. pravil glede prijave letnih nakupov, ki se ima izvršiti najkasneje do 10. aprila, sicer zapade pripadajoči delež čistega dobička fondu za lastni dom.

• **Vlom v trgovino.** V noči od četrtka na petek sta opazila službojoča detektiva, da so vrata trgovine Roze Lepoša v gorenji Gosposki ulici na cesto odprta. Zbudila sta gosposdarja in ugotovili so, da je bil izvršen v trgovino vlom ter so nepoznani storilci odnesli okrog 100 Din kovanega drobiža, 1500 cigaret, 5 steklenic konjaka in 5 kg čokolade v skupni vrednosti 1225 Din. Domači, ki spe v sobi tik trgovine, niso ničesar slišali. Čudno je, da se ne poznajo na vratih nikaki znaki nasilnega odpranja. Mogoče je, da je lastnik pozabil vrata zakleniti ter je imel vlomilec lahko delo.

• **Sprememba posesti.** Najemnik kavarne »Jadrans g. Ivančič je kupil kavarano »Union« na Meljski cesti.

Petdesetletnica katoliške univerze v Lille-u.

Katoličani v Franciji imajo pet lastnih zasebnih vseučilišč ali institutov, ki obstoje že nad 50 let. Lani so slavili svoje jubileje zavodji v Parizu, Lyonu, Toulouse in Angersu, letos pa hoče proslaviti od 26. do 28. marca svojo petdesetletnico katoliška univerza v Lille-u v severnem delu države.

Ko je narodna skupščina sklenila 12. julija 1875 zakon o svobodi višjih šol, je nastala že po enem letu tudi v Lille-u privatna katoliška univerza, nastala ne sama od sebe, temveč zrasla iz žive praktične verske zavesti ondodnih katoličanov. Koliko napora, koliko truda, koliko požrtvovalnosti je bilo treba, da so kupili zemljišča, zgradili stavbe in zmogli vzdrževanje novega zavoda z leta v leto! Vseučilišča poslopa za pet fakultet (bogoslovje, jezikoslovje, prirodoslovje, pravo in zdravstvo) in tri specialne šole (za socialne in politične vede, za industrijo in trgovino ter za žurnalistiko) pokriva danes več hektarjev, stroški za vzdrževanje pa znašajo letno dva milijona frankov (upravna družba plačuje samo na davkih 160.000 frankov). Ali bočete še večjega dokaza za vnetost francoskih katoličanov? Zakaj od države ne dobiva nikakih prispevkov, vse je bilo treba ustvariti iz lastnih moči...

Kaj čuda, da so se nasprotniki kmalu ostrašili in prepovedali 1880 zasebnim kato-

in socialne vede, ki jih privlači že po raznolikosti, koristnosti in važnosti svojega učiva pa tudi po izbornih učnih močeh. Direktor je profesor Eugene Duthoit, dekan pravne fakultete in predsednik francoskih socialnih tečajev.

Niš manj zanimiva ni šola za žurnalistiko. Je najmlajša in edina svoje vrste v Franciji, a tudi drugod po svetu jih je šele malo; posnemati so jo jeli n. pr. v Švici. Ne daje sicer slušateljem časnikarskega daru, pač pa ga razvija v smeri splošne naobrazbe in tehniške priprave. Zato goje celo vrsto strok, ki pridejo tu v poštev. Po dveletnem obisku izdajo potrdilo, po triletnem pa se lahko doseže diploma. Večina dijakov študira istočasno pravo ali jezikoslovje. Tudi ta šola je velike važnosti za napredek katoliške stvari v Franciji.

Proslava petdesetletnice bo kar moč slovesna: prisostvovali ji bodo mnogi francoski škofje, papeža bo zastopal kot legat kardinal Charost, nadškof iz Rennesa in bivši kancelar univerze. Udeležilo pa se bo slovesnosti seveda tudi veliko absolventov lilleske univerze kot živ dokaz, da vera ni v nasprotju z vedo in da so francoski katoličani še polni prave žive in dejanske verske zavesti. Ca-stikam ob tej res zasluženi proslavi se pridružujemo tudi mi. (Pok)

**Spominjajte se
Podpornega društva slepih,
Ljubljana, Wolfova 121**

□ **Aretacije.** Policija je v četrtek aretirala v neki šupi v Vrbanovi ulici Franca Budjo iz Plitvičkega vrha pri Gor. Radgoni. Bil je hlapec v hotelu Skoberne v Celju ter je tam izvršil večjo tatvino. Oddan je bil celjskemu okrožnemu sodišču. — Dalje sta bila aretirana znana delomrzneža in postopača Ivan P. in Josip G. Nesla sta v vreči 80 kg železa nekemu trgovcu s starim železom. Stražnik ju je zasačil in aretiral. Izgovarjala sta se izprva, da sta železo nesla na Pobrežje, pozneje pa sta priznala, da sta ga ukradla v želez. trikotu.

Meflika

Radio sprejemno-oddajna postaja. Vedno kaj novega nam ima sporočiti. Posebno živahno je delovala na sejmu 22. t. m. Kajti sejem je bil res živahen in dobro obiskan. Tudi mirno ozračje ni vznemirjalo aparata. Da je več jožefovskih sejmov, bi ne bilo napačno. Prodalo se je posebno mnogo deteljnega semena, ki je pa letos precej dražje od lani. — Se predno pa se je sejem razvil, je notirala naša postaja tužno vest, da se je na poti iz Gradaca v Metliko pri Dobravcih ponesrečil sobni slikar Slak. Vozil je s kolesom, a se je že v jutro počutil nekako slabega. Med vožnjo pa ga je po zdravniški ugotovitvi zadela kupa, da je nesrečno padel s kolesa in na mestu obležal mrtev. Pač nov slučaj, da nihče ne ve, kdaj ga čaka smrt, kako in kje. — Danes v četrtek zopet čujemo pešje in vriskanje k vojakom odhajajoče druge ekspedicije. — Mnogo sprejemno posiljanja v Kanado odhajajočih domačinov, kajti ta bolezen preseljevanja narodov je postala menda nalezljiva. — Dobro je, da je naš radio neobčutljiv za vseile in žalostne vtise. Sprejeti in vzdržati mora vse. Tako moramo zabeležiti nov smrtni slučaj. Umrla je v sredo 23. marca ob ¼4 spoštovana žena Simonič ter se po daljšem in mučnem bolehanju preselila v boljše bodočnost. Pogreb blagopolojne se je vršil 25. t. m. ob 3. uri pop. k trem faram. Bila je posebna častilka nebeske Matere, zato je doživela, da jo pokopljejo na Marijin praznik. — Na praznik O. M. dne 25. marca je imela fantovska Marijina družba slovesen shod in sprejem novih članov. Polagoma se vendar večja Marijina četa naših mladencev. — O zdravstvenem stanju ne moremo ničesar zabeležiti, kar bi bilo kaj izrednega. Vsi

ljudje so normalno zdravi. Zdaj ni časa, da bi bolehal, kajti spomladno delo je v polnem teku. Vinske gorice zopet odmevajo vselega petja in vriskanja srečnih kopačev in kopačic. — Naš radio ima tudi to lastnost, da sliši in vidi že v naprej. Tako razberemo iz različnega šuštenja, da bo ozir. da je v nedeljo dne 27. t. m. razstava tukajšnjega gospodinskega tečaja in sicer v šolskih prostorih. K otvoritvi smo polom radia poslali višjim osebnostim posebna povabila. Po otvoritvi bo pa radio zopet razburjen in vznemirljiv, ko bo rožljalo jedilno orožje. Ker se razstave in seveda tudi slavnostnega obeda silno veselimo, moramo pa z vso pohvalnostjo omeniti požrtvovalnost gg. učitelje, ki se v potu svojega obraza trudijo, da izklesajo iz surovega mavec lepo dovršene kipe. Boljšega vodstva si baš ne moremo želeči, kol je pod gšč. Heleno Černetovo. Bog jo poživi še mnogo let tako požrtvovalno in navdušeno v tem mučnem poklicu! Pri nas je morala orati popolno ledino, zato so bili radiovalci sila okorni in trdi v začetku, sedaj pa so se ublažili in uredili vsaj v večjem. Dekleta bodo čeleu vodstvu iz srca hvalične.

Slovenska krajina

Velikodušen dar. Amerikanci iz Velike Polane so ponovno pokazali, da so njihova srca doma v krogu dragih četudi so telesno zelo oddaljeni in da nimljuna ni iztrgala iz duš vere in vneve za lepoto hiše božje. V veliko pomoč so bili s pošiljanjem dolarjev domačin pri zidavi nove cerkve. Sedaj so zopet poslali nad 800 dolarjev za dva zvonca. Zvona sta že naročena in sicer ju izdeluje livarna Bühl. Kakor se vse obela, bode ta pela slavo vstalemu Zveličarju.

Obup ga je gna v smrt. Vso Lendavo je pretresel žalosten konec upokojenega učitelja E. Korena. Že pred leti ga je zadelo možgansko krvavenje in je postal vsled tega nesposoben za učiteljsko službo. Zadnji čas se mu je stanje zelo poslabšalo, tako da se ga je polasčati obup in so se kazali na njem znaki duševne zmedenosti. V takem razpoloženju se je podal v sosedno trgovino, tam kupil večjo količino esenca in ga donela izpil. Zdravniška pomoč je bila takoj pri rokah, bilo pa je vse prizadevanje brezuspešno. Po širurnem groznem trpljenju je izdihnil.

Upokojen je M. Rantes, šolski vodja na Kapci pri Dol. Lendavi. Kot učitelj je dolgo vrsto let deloval v Medžimurju in Prekmurju. Nadaljnja leta življenja hoče preživeti v Varaždinu, kjer si je že prej kupil hišo.

Slovinci v Italiji

Kruto izigravanja slovenskega učiteljstva.

V zadnjem času je zapustilo Primorsko 42 slovenskih in hrvatskih učiteljev. Šli so v svet, ker jih je minister Fedele neusmiljeno vrgel na cesto. Med njimi je tudi učiteljica, ki je poučevala — 40 let! Na cesto z njo, sicer se je postavila v nasprotje s splošnimi smernicami fašistovskega režima! Ko so Italijani zasedli nesrečne primorske kraje, so tam našli nad 800 slovenskih in hrvatskih učiteljev. Od teh so jih do danes kratkoma spodili 450! To so številke, ki jih ne more nikdo izpodbiti.

Te dni je zapustil Primorsko zopet eden izmed najuglednejših učiteljev, Paljk Leopold, učitelj v Lokavcu, se je moral izseliti, ker mu prosvetni minister Fedele že 6 mesecev ni dal plače. Paljkov slučaj je velezanimiv, ker nam dokaj nazorno kaže, kakšnih metod se fašistični minister poslužuje, da »zlepac« odpravi slovenskega učitelja. Učitelju Paljku je bilo zelo težko priti do kože, ker je bil učitelj, ki so ga stavili za vzor tujim učiteljem celo italijanski listi (>Piccolo« in še več drugih) in so ga sami italijanski ministri ponovno odlikovali. Vodil je domačo posojilnico in občino ter organiziral gospodinsko šolo, ki ji ni bilo para na Primorskem. Kmalu bo leto, odkar se je pri učitelju Paljku pojavil karabinerski poročnik iz Ajdovščine z nalogom, da izvede preiskavo. V današnjih razmerah nič nenačnega. Poročnika je najbolj zanimala učiteljeva listnisa. Našel je v njej še par sto lir; hotel je pojasniti, odkod ta denar. Lahka stvar. Učitelj je komaj prejel plačo, bilo je komaj prvih par dni v mesecu. Karabinerski poročnik je odšel. Kmalu pozneje je učitelj Paljk prejel obvestilo, da je šolski nadzornik uvedel proti njemu disciplinarno preiskavo, ker da ni takoj izročil izkupička neke šolske prireditve pristojnim oblastvom; ustavila se mu je tudi plača. Učitelj je strmel, saj je imel celo italijanske priče, da je obtožba brez vsake podlage. Disciplinarna preiskava se je vlekla in vlekla, otroci so bili lačni, učitelj je žive od dolgova, a je vztrajal, ker je hotel, da se stvar razčisti za vsako ceno. Mine nekaj mesecev in učitelj Paljk prejme odlok, s katerim uvaja minister Fedele odpustno postopanje proti njemu, sicer se ne strinja s splošnimi smernicami sedanjega režima. Torej z disciplinarno preiskavo ni bilo nič, Fedele je uvidel, da se prva določena obtožba ne da vzdržati. Učitelj Paljk odpošlje Fedeleju prepise vseh diplom, ki jih je prejel od italijanskih prosvetnih ministrov, in izrezke italijanskega časopisja, ki se je pohvalno izražalo o njegovem delovanju. Ni pomagal nič. Minister je odgovoril z — odpustnim odlokom in kratkoma odpustil Paljka iz službe. Za zadevo se je zanimal poslanec Besednjak. Fedele je nato odpustni odlok preklical, ostala pa je v veljavi disciplinarna preiskava proti učitelju na podlagi prve obtožbe; tako si je Fedele znal pustiti odprto okence. Učitelj je bil seveda brez plače. Blizal se je konec roka, ki ga predpisuje zakon za zaključitev disciplinarne preiskave, poteklo je že 6 mesecev. Učitelj ni prejel nobenega odgovora in tudi plače ne. Pisal je nadzorniku v Trst ekspresno pismo, odgovora ni bilo; brzojavil je, commendatore Reina se ni toliko ponižal, da bi odgovoril. Družina je bila lačna — učitelj Palj je šel iskat kruha v Jugoslavijo.

Znati je treba. Fedele je tako prihranil več tisočakov italijanskemu erarju, ki bi jih moral plačevati učitelju za pokojnino, in slovenskega

učitelja »zlepac« odpravil; saj je šel »prosto-voljno« v inozemstvo, ker ni počakal izida preiskave. Kdo more potem italijanskemu ministru očitati, da meče slovanske učitelje na cesto. Char- ta cantati!

Pisemska cenzura

se na Primorskem vedno bolj poostruje. Poudariti je treba, da obstoji uradna cenzura le za tiskovine — časopise in knjige —, medtem ko uradne pisemske cenzure ni. Pač pa se tajno izvaja pisemska cenzura in sicer je poverjena poštnim miličnim oddelkom. Prav te dni je bilo dokazano, da obstoji še druga vrsta pisemske cenzure s čisto drugimi nameni. Kakor poročajo tržaški listi, je bil v Trstu aretiran pismonoša Flaider, katerega so zasačili pri odpiranju pisma; v pismih je iskal denar. Ako ni mogoč pisma več lepo zalepiti, ga je vrgel enostavno v stranišče. A tudi pisma, namenjena v inozemstvo, se uničujejo in sicer v prvi vrsti ona, ki so visoko frankirana, med temi ekspresna. Ekspresno pismo stane L 3,75, tako da se po poštnemu uveljavljeni izplača odtrgati znamke in vreči pismo v koš. Manipulacije te vrste se dogajajo po vsem svetu; radi tega še ne more nihče govoriti o kršenju pismene tajnosti v Italiji. A kakor že rečeno, posluje na meji in v večjih mestih na Primorskem prava tajna pisemska cenzura. Dokazov za to je dovolj. Malokatera količnik znana slovenska osebnost v Italiji prejme pismo iz inozemstva, ki bi ne kazalo znakov, da je bilo odprto. Neki slovenski literat v Jugoslaviji je pred kratkim poslal svojemu prijatelju na Primorskem dopisnico; par dni pozneje mu je bila vrnjena s pripombo »nedostavljivo«. Literat je poskusil drugače; dal je prav tisto dopisnico v pismo in napisal enak naslov. Pismo je dospelo v roke naslovljenca na Primorskem, a ta je takoj opazil, da ga je nekdo odpiral. Postopanje cenzure z revijami, ki prihajajo iz naše države na Primorsko, je naravnost smešno. Pred tedni je nekdo iz Ljubljane poslal svojemu znanцу na Primorskem zvezek slovenske revije; na prvi strani znotraj je napisal pripombo, da mu pošlje naslednji zvezek v najkrajšem času. Italijanski cenzor je to nedolžno pripombo tako zdelal z modrim svinčnikom, da je prijavil vso stran. Z naštevanjem bi lahko nadaljevali. S tem smo hoteli le opozoriti našo javnost, naj se nikar ne huduje morda na rojake v Italiji, ako ne prejme odgovora na pisma; drugega namena nismo imeli, ker dobro vemo, da šikaniranje naših rojakov na Primorskem nikakor ne bo jenjalo, ker se celo poostruje.

Nov fašistovski tajnik v Pazinu. Dosedanji tajnik fašistovske stranke v Pazinu Bruno Camus se je temu mestu odpovedal, ker ga je vlada imenovala za podestaža pazinske občine. Občina ima 16 frakcij in Bruno Camus pravi, da ima z upravljanjem občine dovolj dela. Na njegovo mesto je imenovan fašist Runco Josip, sin bogatega trgovca Liberata Runco. Tudi od tega Istranji ne pričakujejo nič dobrega, ker je razvpil kot razgrajatelj prve vrste.

Novi zvonovi v Ulmažu. Preteklo soboto, na praznik sv. Jožefa, so po enajstih letih zopet zapeli zvonovi. Zvonove je nabavila italijanska vlada na račun vojne odškodnine.

Znižanje telefonskega tarifa Ljubljana-Trst. Pristojbina za pogovore na telefonski progi Trst-Ljubljana je bila te dni znatno znižana in sicer od 7,70 na 7,05 in končno na 4,25 lir za enoto (pogovor 3 minuti). Znižanje je zelo dobrodošlo tržaškim trgovcem, ki so v stalnih zvezah z Ljubljano.

Dr. C-a:

Nemčija in narodne manjšine.

Uvodoma se mi zdi potrebno podati nekaj splošnih opazk. Pred vojno je bil problem narodnih manjšin tako rekoč neznan. Avstrijski socialist Remrer se je sicer pod imenom Springer pečal z narodnostnim problemom v Avstriji, vendar ne s stališča, kot ga zavzema to vprašanje danes. Anglija je vso stvar smatrala kot teritorijalno v obliki dominijonov in podobnih edinic; Francija ga za svojo državo še danes ne prizna, ker smatra francosko kulturo kot enoto; v Rusiji vemo, kako je bilo, v Nemčiji pa tudi. O Nemčiji se lahko trdi, da ni imela niti pojma in to niti v literaturi. Nemčiji je bila lastna država vse, na Poljake in Alzacijo-Loreno so gledali le z državno-pravnega stališča. Tako se je n. pr. šele med vojno resno razmišljalo o tem, kakšno obliko v državo-pravnem oziru naj dobite obe deželi. V bivši Avstriji je itak zapovedovala nemška manjšina, Nemcem drugod se je radi njihovega gospodarskega in kulturnega položaja pa — dobro godilo. Za Nemce, državljane tujih držav, se Nemčija sploh ni brigala, za lastne državljane v tujini pa v konkretnih slučajih.

S svetovno vojno je nastopil velik preobrat. Del Nemcev je že med vojno moral jesti grenak kruh, kot n. pr. v Ameriki ob sekvestraciji njihovega premoženja, del so odtrgale mednarodne pogodbe, položaj avstrijskih Nemcev se je spremenil z razkosanjem Avstrije, drugih pa radi občega mednarodnega položaja. In Nemčija je videla 33 milijonov rodnih ljudi izven domovine. Kaj sedaj? S preokretom zunanje politike je nastopil v splošni diplomaciji novum, namreč: narodne manjšine ne samo ščititi, ampak jih tudi izrabiti! Kak je bil razvit?

Predvsem ta, da so zahtevali: Vsak narod, ki ni vladajoč v državi, naj dobi avtonomijo. Prvotno so smatrali ta problem le kot nemški, češ, le Nemci tvorijo velike narodne manjšine. Zahtevajo pa teritorijalno, n. pr. v Češkoslovaški, ali pa personalno avtonomijo. Dr. Amenda iz Estonke je izdelal celotni načrt kulturne avtonomije, da namreč sme narod sam odločiti, kaj hoče, država pa da središča. Načrt je zadišal kmalu po Nemčiji, ker se je oziral le na položaj Nemcev v tujini, ki so po večini zavedni, kulturni, gospodarsko neodvisni in bi torej vzdržali ev. bojko ali pa odpoved sredstev od strani države.

Jasno je, da se v informativnem članku ne morem spuščati v podrobnosti in v razvoj. Danemu namenu bo zadostovalo, če se ugotovi naslednje: Nemčija je v položaju, da ima malo manjšin. Da pa svet na zunaj prepriča, da sama enako postopa kot zahteva za svoje ljudi v tujini, je dala v ustavo določbe, ki govore — nejasno — manjšinam v prid, izdala za Dance februarja 1925 odlok o šolski avtonomiji, ki dovoljuje učitelje iz Danske, je razširila odlok iz leta 1918 glede triurne pouka v poljskem jeziku, kar se tiče Poljakov, leta 1920 i na pruske Lužiške Srbe. A dejansko? Danci bivajo kompaktno, Poljaki in Srbi pa razkropljeno. A njihov odlok tudi pravi, sčse so učitelji na razpolago... Ker se pa na nobenem učiteljišču ne poučuje niti črčica v poljščini ali srbščini, je izgovor državne uprave na dlani: Učiteljev ni! in seveda tudi ne — pouka! Položaj Poljakov v gornji Šleziji je določila mednarodna komisija leta 1922. Nemška vlada de facto prizna »zvezo narodnih manjšin« kot predstaviteljico, de iure se ni javila, katere narode sploh smatra za manjšine.

Pa četudi vzamemo, da bi bil položaj narodnih manjšin v Nemčiji rožnat, je za mednarodni svet veliko važnejši drugi novum mednarodne politike, namreč: nemške narodne manjšine v tujini naj bodo organ nemškega zunanjega ministrstva, naj bodo propagator nemške kulture, nemškega gospodarstva, nemških tendenc v tujini! Zato pa skuša najti pota, po katerih bi bil sadov domovine deležen zadnji Nemec in — organizacije propagande. Zato so postavili za načelnika kulturnega oddelka zun. min. bivšega poslanika v Bukareštu Freitag, ki se je tam v manjšinskem vprašanju pridobil mnogokušenj. Poslaništva in konzulati v tujini morajo zbirati posebej ta material in kar je morda glavno: pri tem delu so si edini vsi, od najlutejšega komuniste do najreakcionarnejšega nacionalista. Razdeljeno delo nas ne more začuditi. 26.000 je društev in organizacij za to vprašanje v domovini in tujini! V Monakovem je menštevna akademija, v Stuttgartu pa institut, da fabricira, kar probira monakovski laboratorij. Delo vzbuja občudovanje. Stuttgartski institut n. pr. je imel v l. 1926, omejen samo na to vprašanje, knjižnico s 23.000 deli o ino emskem nemštvu, se je pomnožil samo v l. 1926, z 3500 deli, je poslal preteklo leto 35.000 domače literature ven v šole, društva, organizacije, ima arhiv, ki izkazuje 56.000 nemškega tiska v tujini, ima 23.000 slik iz nemštva tujine, 13.200 diapozitivov, katere je razposodil v l. 1926. 30.800 krat, je dal 35.000 nasvetov in mnenj in razširil po radiju 94 predavanj! Dopisništvo imajo organizirano do zadnjega kotička. Nobene denarne, nobene duševne žrtve niso prevelike in zdj se, da svet do sedaj še ni videl enake propagande.

Ako pa upoštevamo propagandno vlogo manjšin za nemštvo v tujini, njihovo politič-

no važnost, če se jih označi na kratko kot organ nemškega zunanjega ministrstva, ako zapišemo evropsko javno tajnost, da so češkoslovaški nemški ministri prenehali z intrazigentno taktiko in šli v vlado na mig društev iz Nemčije, se ne more z nikakim odstavkom podčrtati dovolj važnost tega dela, se upravičeno stavi vprašanje, katero orožje je bilo hujše: ali biveše rožljanje s sabljo, ali ta ogromna kulturna, politična, gospodarska propaganda pod naslovom »nemške narodne manjšine«...

To in ono

PRVI ČASOPIS.

Ideja časopisa je tako stara, kakor potreba, poučiti se o novicah sveta. Kolikor se da dognati, je prvi časopis zagledal beli dan v drugem stoletju pred Kristusom. Takoj prvi časopis je bil dnevnik. Izhajal je v Rimu in se je imenoval »Acta populi romani diurna«. Ta časopis so »tiskali« pisanja večši sužnji in je izhajal v 15.000 izvodih. Med svoje odlične sodružnike šteje Julija Cezarja. Prinašal je kratke, često iz enega samega stavka sestavljene beležke o dnevni dogodkih. Od tega časopisa nam je ohranjena ena sama številka, ki je izšla 29. marca l. 168. pr. Kr.

ŠTEVILKE IZ VSEGA SVETA.

Newyork šteje 6.103.000 prebivalcev in ima 4000 kinematografov. Mesto se razprostira na površini 774 kvadratnih kilometrov. Nemčija šteje 63 milijonov prebivalcev. Njena površina znaša 471.371 kvadratnih kilometrov in ima tudi samo 4000 kinematografov. — V Ameriki je 611.721 kilometrov železniške proge. Same Združene države pa imajo 426 tisoč 522 kilometrov. Evropa ima 370.464 kilometrov, Nemčija 57.545 kilometrov. — L. 1923. so v Združenih državah izdelali 72 milijonov metrskih stotov papirja, v Nemčiji 11 milijonov.

ALI GROZI ZEMLJI PREOBLJUDENOST?

Ako vzamemo celoto, prebiva povprečno na vsakem štirjaškem kilometru zemlje 11 do 12 ljudi. Tako bi bilo torej še prav veliko prostora. Zračnani so, da bi na vsem svetu moglo živeti sedem milijard ljudi. Toda kakšno pa je številčno množenje zemljanov? Prebivalstvo Evrope je od leta 1800. do 1910. naraslo od 181 na 450 milijonov. V Evropi pride torej na vsak štirjaški kilometer po 45 ljudi. Ako bo šlo v tem tempu dalje, bo v 330 letih imela Evropa 6 milijard prebivalcev ali na vsak štirjaški kilometer 1250. Tolikšno število bi se s produkti zemlje ne moglo preživljati. Zato bi bila edina od pomoč narejvanje v neobljuden kraje. Toda tudi to bi se nekoč nehalo, kajti prebivalstvo Amerike se je v zgoraj navedenih 110 letih namnožilo iz 4 na čez 100 milijonov in v 330 letih bi tudi tam šla že trda. To bi bila teorija. Pa pogledajmo drugo stran. Nazadovanje rojstev je opažati po vsem svetu. V največji meri seveda v Franciji, v najbolj prosvitljeni deželi. V Nemčiji je padlo število rojstev od 2 milijona v letu 1903. na poldrugi milijon l. 1923. A tudi v deželah, katere niso bile udeležene v svetovni vojni, je opažati nazadovanje. Leta 1922. je prišlo na Švedskem na 1000 prebivalcev 214 novorojenec, a leta 1925. pa že samo 196. Na Danskem v istem času 244, oziroma 223 rojstev. Ako bo šlo tako naprej, potem seveda ni treba misliti na preobljudenost na zemlji.

+ **Odkrit kolos.** V Elevisu pri Atenah so pretekle dni našli razbit kolos. Izkopali so samo telo, med tem ko udje manjkajo. Višina telesa znaša 2 in pol metra. Iz najdenih razbitih kosov sklepajo, da je moral ta kolos meriti več kot 5 metrov.

+ **Čaplja in levi.** Te dni je prišel v Elberfeld cirkus, ki ima s seboj razne divje živali. Med dopoldanskimi vajami je vsled čuvajeve nepazljivosti ušla udomačena čaplja in zlezla v levo kletko. Zanimivo je, da so se je levi ustrašili in se stisnili v kot, odkoder so ji kazali žrela. Krotilec je bojevito čaplo z veliko težavo pomiril in spravil iz kletke.

+ **Vzroki spalne bolezni.** Znani ameriški bančnik Morgan je naklonil nevrološkemu institutu v Newyorku 40.000 dolarjev za raziskavanje vzrokov spalne bolezni. Kakor znano, je pred časom umrla Morganu soproga vsled te bolezni.

+ **Zračna proga Pariz—Carigrad.** S 1. aprilom se bo otvorila redna dnevna zračna proga, razen nedelje, na črti Pariz—preko Prage—Bukarešte—v Carigrad.

+ **Največji hotel na svetu.** Letošnjo spomlad bodo v Chicagu ob Michinganskem jezeru otvorili hotel »Stephens«. V njem bo 3000 sob.

Nedavno tega sta bila dva para mladih ljudi poročena potom telefona. Zakonski so bili iz Des Moines v Iovi, pastor pa je govoril v telefon v Oklahami 600 milj od tam. Mogoče je to seveda samo pri protestantih.

★

Angleška železniška družba L. M. R. hoče leto spokusiti z vpeljavo vlaka, ki bo vozil iz Londona v Glasgow, to je 400 milj, ne da bi se ustavil na kateri vmesni postaji. Dosedanja najdaljša proga, na kateri se vlak ne ustavi, je ona ob Cornish Rivieri, ki je dolga 226 milj. (400 milj je 643 km, 226 pa 363 km.)

Gospodarstvo

Živinorejsko zborovanje na Jesenicah.

Okrajna živinorejska odbora za sodna okraja Radovljica in Kranjska gora sta priredila na Jesenicah 19. marca zborovanje vseh bikorejcev in merjascorejcev iz okraja Radovljica. Takoj po otvoritvi zborovanja je predaval Josip Sustič o najbolj perečih vprašanjih glede reje plemenskih bikov in merjascev, nakar se je razvila živahna debata. Sledilo je poučno predavanje okrajnega živilozdravnika Zarnika o vzrokih jalovosti, o kužnem povzročitelju, o kataralnim vnetju spolovila in o metiljavosti, katero je izzvalo koristne medsebojne razgovore o ravnanju z živino in o zdravstvu pri živini. G. kmetijski svetnik Rohman je v svojem jedrnatem nagovoru pohvalil vztrajnost obeh odborov v delovanju za povzdigo živinoreje. Govornik je poudaril pozitivno delo živinorejskih odborov sploh. Posebno je odobral smotreno postopanje obeh radovljiških odborov, ki delata z vsemi sredstvi na pospeševanju živinoreje, a skrbita tudi za vnovčevanje odvisne, odranane plemenske živine, zlasti merjascev, katere dobavljata širrom Slovenije.

G. Jakob Jan je z živinorejčevega stališča temeljito pretresal najvažnejše nauke iz predavanj, kar bo nedvomno zelo pripomoglo, da se reje danes jim praktičnega pouka v resnici oprimejo. Na predlog g. Ivana Ažmana so se zborovalci zedinili za enotnost skočin pri merjascih. Enoglasno je bilo sprejetih več važnih predlogov, glede katerih se je pooblastilo tajništvo živinorejskih odborov, da jih izvrši, oziroma da jih predloži na merodajna mesta. Med drugim bi se stavilo na oblastni odbor predlog, da izda čimprej uredbno, s katero se prepove splošno plemensko uporabo zasebnih (zakotnih) merjascev tam, kjer je subvencijskih (javnih) merjascev zadostno na razpolago. Sklenilo se je, da prireditelja odbora najkasneje leta 1928 razstavo merjascev gorenjskega plemena. Končno so zborovalci sklenili, da se prireditelj slična zborovanja vsako leto. Eliti domačih živinorejcev, to je rejcev bikov in merjascev, je potrebno, da so v stalnih stikih, potrebna jim je zunanja in medsebojna pobuda ter pouk v strokovnem in ožjem stanovskem oziru. To bo njim samim, zlasti pa splošni živinoreji v veliko korist. Zborovanja so važna pa tudi z ozirom razmotrivanja o nadaljnjih smernicah praktičnega delovanja živinorejskih odborov.

Združene papirnice Vevče, Goričane in Medvođe d. d. v Ljubljani so imele dne 24. marca t. l. bilančno sejo upravnega sveta, na kateri je bil izvoljen za predsednika družbe g. Fran Bonač, tovarnar v Ljubljani. Sklenilo se je predlagati občenemu zboru delničarjev, ki se bo vršil v četrtek dne 21. aprila 1927 ob pol 12. uri dopoldne v prostorih Ljubljanske kreditne banke v Ljubljani, da se z ozirom na doseženi dobiček minulega poslovnega leta v iznosu Din 3.125.008,23 izplača za leto 1926. enaistodstotna dividenda.

Jugoslavija in avstrijske agrarne carine. Avstrijska vlada je ta dni predložila parlamentu načrt zakona, ki pooblašča vlado, da more ukiniti oziroma spremeniti gotove določbe trgovinske pogodbe med Avstrijo in Jugoslavijo, glede vezanih carinskih postavk (na govejo živino in svinje). Avstrijska vlada je v zadnjem času navezala pogajanja z jugoslovansko vlado zaradi spremembe teh vezanih carin. Pri tej priliki je jugoslovanska vlada izjavila svojo pripravljenost iti v tem oziru avstrijski vladi na roko. Pogajanja so v toliko dozorala, da se more v doglednem času računati s sporazumnim rešenjem tega vprašanja. Nove carine se bodo takoj uveljavile, čim se doseže sporazum. V tem slučaju bi se povišala carina na govejo živino (za rejo in delo) od 25 na 30 zlatih kron, carina na svinje pa od 15 na 30 zlatih kron. Z jugoslovanske strani se bo tej želji ugodilo iz razloga, ker bodo carine na klavno živino ostale neizpremenjene in je s tem dana možnost, da se odpoved ali revizija trgovinske pogodbe zaenkrat odloži.

Českoslovaška je ukinila vidiranje sprječeval o izvoru blaga. Kakor se sporoda iz Belgrada je českoslovaška vlada brez pridržka ukinila vidiranje sprječeval o izvoru blaga s strani konzularnih zaštopstev, ki je bilo do sedaj potrebno pri uvozu blaga v Českoslovaško.

Urad Ljubljanskega veleposlana je izdal lične propagandne znamke za svoj letošnji VII. veleposlanski pohod od 2. do 11. julija. Kdor jih želi uporabljati in tako tudi v propagandnem oziru podpirati to našo važno gospodarsko ustanovo, naj to javi uradu, ki mu jih bo takoj brezplačno dostavil.

Gospodarska kriza v Italiji. Italijanska vlada v zadnjem času prav spretno prikriva kritično stanje o brezposelnosti, o konkurzi ali pa o gospodarski krizi. Gospodarska kriza se je v zadnjem času dejansko poostila. Najbolj trpi luksuzna modna industrija in vsa industrija in obrt, ki je odvisna od tujkega prometa, ki vedno bolj nazaduje. Mnogo podjetij teh strok je v zadnjem času prišlo v konkurz. Brezposelnost hitro narašča; glasom uradne statistike je število brezposelnih doseglo 200.000 oseb. V resnici pa je število brezposelnih mnogo večje. Navzlic težki gospodarski situaciji pa je stanje državnih financ še dokaj ugodno. Vlada skuša s pomočjo večjih javnih del zmanjšati brezposelnost. Edino vojna industrija obratuje s polno paro in je bila celo primorana povečati število zaposlenega delavstva. V inozemskih finančnih krogih se je v zadnjem času pojavilo precejšnje nezaujanje proti fašistični Italiji in to, odkar so protifašistične stranke sklenile, da po padcu fašizma ne bodo priznale dolgov, ki jih je napravila fašistična vlada, ki po ukinitvi parlamenta ne sloni več na legalni bazi.

Borza

Dne 25. marea 1927.

DENAR

Dunaj. Devize: Belgrad 12.465, Kodanj 189.10, London 34.48, Milan 32.47, Newyork 709.60, Pariz 27.80, Varšava 79.50. Valute: dolarji 707.45, angleški funt 34.45, francoski frank 27.87, lira 32.45, dinar 12.48, českoslovaška kruna 20.98.

Praga. Devize: Lira 154.30, Zagreb 59.825, Pariz 131.90, London 163.40, Newyork 33.61.

VREDNOSTNI PAPIRIJI

Dunaj. Podon.-savska-jadr. 82.65, Alpine 44.40, Kranjska-industrijska 48, Trbovlje 51, Hrv. esk. 13.50, Leykam 12.80, Hipobanka 8.25, Avstr. tvornice za dušik 29, Gutmann 39, Slavonija 3.70.

Ljubljansko gledališče

DRAMA.

Sobota, 26. marea: GORSEK. Delavska predstava pri znatno znižanih cenah. Izven.

Nedelja, 27. marea ob 20. uri: DANES BOMO TIČI.

OPERA.

Sobota, 26. marea: MPRTE OCI. Red E.

Nedelja, 27. marea ob 15. uri: TAJDA. Izven.

Mariborsko gledališče

Sobota, 26. marea ob 20. uri: MADAME BUTTERFLY. Ab. A.

Nedelja, 27. marea ob 15. uri: VESELA VDOVA. Znižane cene. Kuponi.

Sport

VCERAJSNJE SPORTNE PRIREDITVE V LJUBLJANI.

Nogomet: Pokalna tekma med Ilirijo in Hermesom na igrišču Primorja je končala z izidom 7:3 za Ilirijo; izid je večji kot je bila premoč Ilirije v polju. Daljše poročilo še prinesemo. — Prvenstvena tekma med Reko in Krakovom je odločila v svojo korist Reka z rezultatom 4:2.

Hazena: Hazenska družina SSK Maribora je včeraj kljub odpovedi dospela v Ljubljano. Tekma se je odigrala ob 14. uri na prostoru Atene — ker se časa tekme ni moglo dovolj razglasiti, skoro brez publike — in je končala z 10:6 za Ilirijo.

PRVO KOLO NOGOMETNEGA PRVENSTVA V LJUBLJANI.

Pokalno tekmovalje v LNP se prekine za nekoliko nedelj s pomladnimi prvenstvenimi tekami. Jutri v nedeljo se odigra na sportnem prostoru ASK Primorja I. kolo prvega razreda in sicer igra ob 14.30 Hermes in Jadr. ob 16. uri pa Ilirija in Slovan. Razen tega igra dopoldne ob 10.30 drugorazredna dvojica Slavija: Krakovo.

Stanje prvenstva v Ljubljani je izza jesenske sezone sledeče: I. razred: Ilirija 7 točk; Slovan 4 točke; Hermes 4 točke; Jadr. 3 točke; Primorje 2 točki. — II. razred (vključno včerajšnje tekmo Reka: Krakovo 4:2): Slavija 8 točk, Reka 7 točk, Panonija 4 točke, Svoboda 2 točki, Krakovo 1 točka.

Zanimivosti

Skriti zaklad.

Bilo je nekje na Madjarskem okoli Pečuha, kjer je mirno živel neki čevljarček. Oženjen je bil z ženko, ki je bila tako modra, da ji ni nikoli prihajalo na misel, da bi se z možem hotela prepirati, tako da sta živela v najlepšem soglasju. Ker sta pa bila daleč od mesta in vsake priliko, da bi se mogla včasih malo pozabavati, sta si nabavila radio-aparat. Neki dan pa sta se vendar le sprla. Vzrok je bil radio. Ona je hotela poslušati Jazz-godbo iz Londona, on pa tango iz Madrida, poleg tega pa še neko predavanje iz Berlina. Imela pa sta samo eno slušalo in — sprla sta se. Ker se je to godilo na Madjarskem, kjer so prebivalci precej temperamentne narave, je žena čevljarja pograbila staro vazo ter jo tresčila v moža. Vaza je bila last njegove rajne matere in mnogo let se ni nikdo niti zmenil zanjo. Vaza pa je ravno prav prišla, ker vaza je posebno pripraven predmet za metanje v glavo. Vaza se je seveda razletela na drobne kosce, glava čevljarjeva pa je ostala cela. Toda kot bi trenil, so se sovražnosti ustavile, kajti po tleh se niso valjali samo drobci vaze, pač pa tudi številni zlatniki. Rajnka mati je gotovo v kaki stiski ali rekviriranju zlatnike skrila v vazo, tako da so šele sedaj prišli na dan. Med zagnanskima je zavladalo veselje in da se v bodoče ne bosta več prepirala, sta sklenila, da si nabavita zvočnik. (Lautsprecher.)

Uradni šimel.

V Nemčiji je uradni šimel še zelo udomačen, tudi v sedanji republiki ni v tem oziru mnogo boljše kot pa prej v monarhiji. V mestecu Wald pri Solingenu je bil nekemu novorojencu dostavljen uraden dopis. Mati novorojenca je v porodnišnici v Elberfeldu porodila dete in ko se je vrnila v Wald, je prirastek pravilno javila na županstvo. Dopis, ki je kmalu nato sledil, se je glasil: »Gospod Helmut Steinhausen. Po poročilu zgledevalnega urada ste se naselili v ulici Tiefendick številka 12, prišli pa ste od zunaj. Vaši zglasitvi se tuuradno ne nasprotuje. Vendar pa vas izrečno opozarjamo, da vam stanovanje v mestu Wald ne pristaja in ga tudi ne morete dobiti nakazanega. Vaše zahteve po stanovanju zamorete predložiti le svojemu prejšnjemu stanovanju, uradu občine Wald.«

Aha, zato!

Neki zelo znan propagator abstinenčnega gibanja je imel v nekem kraju šod, katerega se je udeležilo nenavadno veliko število radovednežev. Govornik je govoril prepričevalna in na obrazih poslušalcev se je kazalo, kako jih zanima snov govora. Da bi celo stvar lažje razumeli, je dal tudi par primer iz življenja, h koncu pa je povedal še tole priliko: »Vzemimo slučaj. Tukaj imamo poln čeber najboljšega vina in poleg tega pa ravno tako veliko posodo vode. Pa bi pripeljal semkaj Mavsarjevega osla, ki je celi dan vozil drva, premož itd. ter bil žejen, da mu jezik visi iz gobca. Kaj mislite, katero pijačo bi si ta osel izvolil? — Glas iz dvorane: »Vodo.« — »Seveda,« pravi nato govornik. »In kaj mislite, zakaj?« — Glas iz dvorane: »Zato, ker je osel.«

Čudež napredka.

Še ne prav pred sto leti je neki mož pisal svoji ženi: »Kaj bomo še doživeli, draga moja Cilka! Časopis je te dni opisoval neko novo iznajdbo, kateri pravijo užigalice. To so mali končki lesa, katere, kakor se zdi, s koncem vtaknejo v žvepleno kemično zmes. S tem potegneš po kakem trdem predmetu, tako piše časopis, pa se takoj užge. Na ta način

lahko prižgeš svečo ali karkoli. Pomisli Cilka, kaj to pomeni: nobenega kresilnega kamna, ne jekla ne potrebuješ več, ni ti treba letati k sosedom, da si izposodiš goreče oglje in hoditi čez cesto s posodo žerjavice! In kako pripravno ponoči, posebno v kakem izrednem slučaju, in pa pozimi! Kar potegneš tak konček lesa, pa imaš luč! Posebno veselje bodo te iznajdbe kadileci. Seveda doma se je že zmerom našla kakšna goreča stvar, toda pomisli na najfino lansko potovanje s pošto! Koliko časa sem se zaman trudil, da bi si užgal pipo, pa sem moral namerno opustiti. Toda s temi užigalicami, kakor jim pravijo, je užiganje prava igra. Kaj nam bo svet še vse prinesel novega! Kdo ve? Bojim se le, da bomo to stvar smatrali kot samoposebi umevno.« — Ko bi ta mož danes vstal in videl napredek!

Angleške postave.

Berač ali popolni rokodelski pomočnik na Angleškem sme prositi pitne vode, ako pa zahleva gorko vodo, je kazniv, ker je s tem prosjačil. Ako si hoče kak siromak zakuriti in pogreti kako jed ali kaj skuhati, sme to storiti le v gotovi oddaljenosti od ceste, sicer zapade roki pravice, ako se ne zna s kako zvijačo zmazati. Pred nedavnim časom sta si dva »vandrovca« napravila ogenj nedaleč od glavne ceste, da bi se malo ogrela. Kmalu pa ju je opazil stražnik (na Angleškem ni poznajo orožnikov) ter planil nadju. Z eno no-go jima je prevrnil malo-posodico, z drugo pa zadušil ogenj. Seveda je oba aretiran ter pograbil vsakega z eno roko. Toda eden teh dveh je znal govoriti kot malokdo. »Gospod stražnik, veste to je tako. Sinoči sva prenočila tam v oni vasi in sicer slučajno v hiši, kjer se je pojavil slučaj črnih koz. Ker je bolezen silno nalezljiva, se nisva hotela v oni hiši dalje zadrževati, zato sva si tukaj zakurila, da si skuhava malo čaja. Zato pa vam kot družinskemu očetu povem, da se podajate v silno nevarnost, da okužite svoje...« Stražnik je aretiranca spustil in rekel: »Že dobro, naj bo za enkrat. Toda glejta, da vaju zopet ne zasacim« in odšel je svojo pot, odkoder je prišel ter skrbno ogledoval pokl, če se ni nalezil koz.

Na javnih prostorih, parkih itd., je na Angleškem dovoljeno, da smeš sedeti na klopi če hočeš tudi 25 ur na dan. Ni pa dovoljeno da bi na klopi zaspal tudi le pet minut. Ako te stražnik zasači spečega, te ima pravice prijeti. Težko je na Angleškem tudi za one, ki se morajo brez strehe in postelje potikati okoli. Ako je tak zasačen, pride v zapor radi potepuštvu. Toda ako ima v posesti gotove vsoto denarja, sme prenočevati, kjer le hoče. Eden takih siromakov, ki ni imel svojega bivališča, je hranil pol krone (33 Din) ter te pomolil stražniku, kateri ga je »vzdignil«. Dasiiravno ni imel razen te pol krone nobenega penija več, ni bil nikdar aretiran. Ta krona je bila pa že čisto črna, ker se je tako dolgo valjala v žepu, ne da bi prišla »na zrake«.

Poklicni berači si znajo na vse mogoče načine pomagati. Beračiti je seveda strogo prepovedano, krošnjarijati pa ne. Zato si mnogi priskrbe par trakov, zaponk ter igel in vse to pokažejo stražniku, češ, mi ne beračimo, ampak »trgujem«. Tudi muziciranje od hiše do hiše ni kaznivo. Nekateri si nabavijo ali naredne nekatere vrste piščalke in jih hrabro pokažejo možu postave, ako jih zasledi pri beračenju. Seveda je pa to bolj riskantno, kajti pripetilo se je že, da so takšnega muzikanta povabili pred sodnika, kateremu je moral pokazati svojo umetnost. Gorje mu, če je imel instrument samo radi lepšega!

Poravnajte naročnino!

Sir H. Rider Haggard:

Hči cesarja Montezume.

Zgodovinska povest.

Iz angleščine prevel Jos. Poljanec

Položil sem jo v staro grobnico sredi kosti njenih očetov in trupel njenih otrok, dva dni pozneje pa sem z Bernardom Diazom odjezdil v Mehiko. Ob vhodu v prelaz sem se obrnil in se ozrl še enkrat po razvalinah Mesta smrek, kjer sem bil preživel toliko let in kjer so bili pokopani vsi, ki sem jih ljubil. Dolgo in resnobno sem zrl nazaj, kakor se v zadnji uri ozira človek na svoje minulo življenje; zdajci mi je Diaz položil roko na ramo in rekel:

»Sedaj si sam, tovariš,« je rekel; »kakšne načrte imaš za prihodnost?«

»Nobenih,« sem mu odgovoril, »samo smrt.«

»Nikar tako ne govori,« je rekel, »ej, saj imaš komaj štirideset let; saj še jaz ne govorim o smrti, ki jih štejem petdeset in več. Poslušaj me: ali imaš v domači deželi, na Angleškem, prijatelje?«

»Imel sem jih.«

»V tistih mirnih krajih ljudje dolgo živijo. Pojdi, poišči jih; jaz ti preskrbim vožnjo do Španske.«

»Hočem razmišljati o tem,« sem mu odgovoril.

Dospeli smo v Mehiko, ki mi je bilo docela novo, neznano mesto. Kortež jo je bil iznova sezidal, kjer je bila nekoč stala piramida, na katero so me peljali, da bi me žrtvovali, so gradili katedralo; njeni temeljni kamni so tako primerno kameni kipov ostudnih azteških malikov. Mesto je bilo prav lično, vendar ni

tako krasno, kakor je bilo tepoktitlansko mesto za cesarja Montezume, in nikdar ne bode. Tudi ljudje so bili izpremenjeni; tiste čase so bili vojniki in svobodni, sedaj so sužnji.

V Mehiki mi je Diaz poiskal stan. Nikdo me tam ni nadlegoval, kajti spoštovali so pomiloščenje, ki sem ga bil deležen. Bil sem pa tudi uničen človek, katerega se ni bilo treba več bati; vloga, ki sem jo bil igral v noče triste in pri obrambi mesta, je bila pozabljena. V Mehiki sem ostal deset dni; žalostno sem taval po mestu in po Čapoltepeku, kjer je stala Montezumova poletna palača in kjer sem bil prvokrat videl svojo ženo Otomi. Od vse njene slave ni ostalo drugega kakor nekoliko starodavnih cedrovih dreves. Osmi dan mojega bivanja v mestu me je na ulici ustavil nek Indijanec ter mi rekel, da mu je neka stara moja prijateljica naročila, da naj mi pove, da bi rada govorila z menoj.

Sel sem z Indijancem radoveden, kdo bi mogla biti ta prijateljica, kajti jaz nisem imel prijateljev; peljal me je v lepo iz kamna zidano hišo v neki novi ulici. Tukaj mi je v zatemneli sobi velel sesti; čakal sem nekoliko časa, kar me iznenada nagovoril otožen, slaboten glas v azteškem jeziku rekoč: »Dobrodošel, Tjule!«

Ozrl sem se in pred menoj je stala neka ženska, Indijanka, oblečena po španski modi, še vedno lepa, a močno oslabela in obnemogla kakor vsled boleznin in žalosti.

»Ali ne poznaš več Marine, Tjule?« je rekla; spoznal sem jo, preden so ji prišle besede iz ust.

»Veš, povem ti, komaj te spoznam, Tjule. Nadioge in čas sta obema veliko prizadejala.

Prijel sem jo za roko in poljubil.

»Kje pa je Kortež?« sem jo vprašal.

Pri teh besedah je močno vztrepetala.

»Kortež je na Španskem, kjer se zagovarja. Že pred mnogimi leti me je pustil ter me dal v zakon donu Juanu Haramilju, ki me je vzel zavoljo mojih posestev; Kortež je bil namreč v tem pogledu prav velikodušen do mene, odslavljen priležnice.« In zjokala se je pri teh besedah.

Polagoma sem potem izvedel vso njeno zgodbo, ki je pa ne bom napisal tukaj, saj je itak znana. Ko je Marina storila vse, da je Kortež izvršil svoje namene in ni več potreboval njene glave, jo je odslovil in pustil, da je ginila in venela vsled strtega srca. Povedala mi je svojo zgodbo svojega velikega trpljenja, ko je spoznala svoj položaj, in kako mu je prerokovala, da se mu ne bo dobro godilo. In v resnici se mu ni.

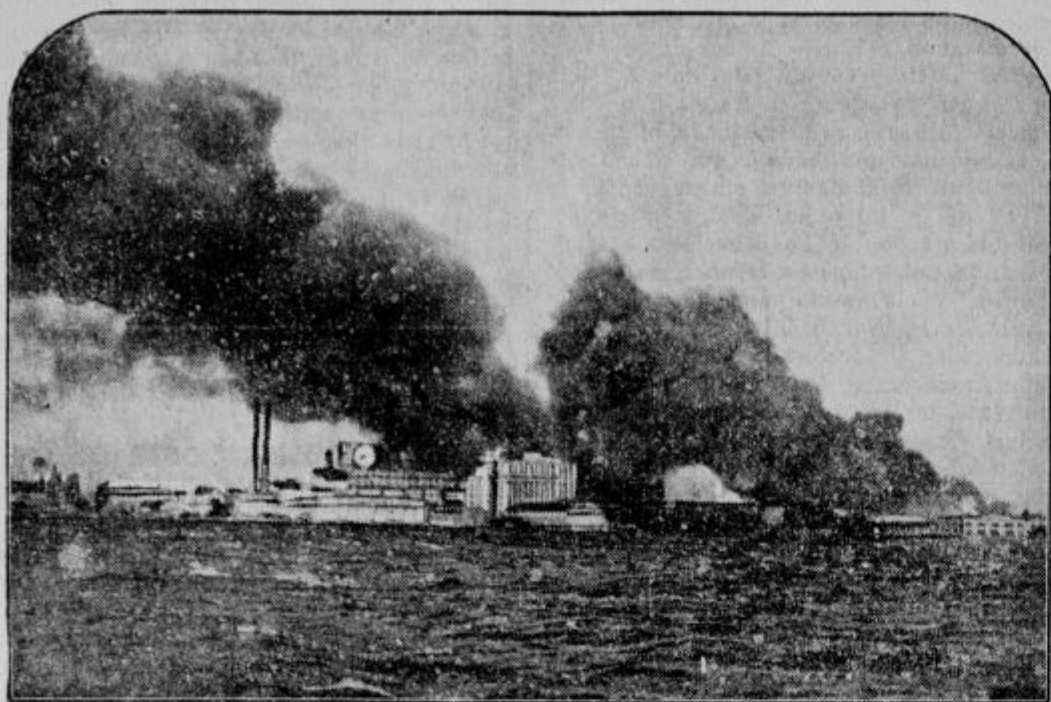
Govorila sva več ur; potem ko mi je ona povedala svojo zgodbo, sem ji še jaz povedal svojo; jokala je zavoljo mene, ko jo je slišala; pri vseh svojih napakah je imela Marina vedno dobro srce.

Nato sva se ločila, ne da bi se še kdaj videla. roke in mene ni bilo sram vzeti ga, ko sem bil brez roke in mene ni bilo sram vzeti ga, ko sem bil brez sredstev.

Taka je bila torej zgodovina Marine, ki je iz ljubezni izdala svojo deželo, in tako je bilo plačilo za njeno izdajstvo in njeno ljubezen. Imel jo bom vedno v prijaznem spominu, zakaj bila mi je dobra prijateljica in mi je dvakrat rešila življenje, ter me ni hotela pripustiti usodi, ko jo je Otomi tako kruto oštevala.

ripredano »Cirklo« knjižnice v Mariboru: 8 zvezek: Orzy Dušica. Roman. del. 16 Din. 8 zvezek: Conan Doyle: V libijski puškavi. Roman. 12 Din. 10. zvezek: Iernetti: Živ pokopan. Povest. 8 Din. 11. zvezek: Camelli: Ispoved socialisti (Od socialisti do duhovnika). 16 Din. 13. zvezek: E. Lešnik: Sumi, sumi Drava. Critice iz mariborske zgodovine. 5 Din. 14. zvezek: Ljubša: Slovenske gorice. 7 Din. KOL.

Nocoj ob pol 9 vsi na akademijo „BORBE“ v Akademski dom!

Ogromen požar.

Blizu Newyorka je v pristanišču New Jersey izbruhnil požar, ki je povzročil milijonsko škodo. 50 vagonov različnega blaga je popolnoma zgorelo.

Moda

POMLADANSKE OBLEKE NA STOPNICE.

Naveličali smo se enostavnih ravnih oblik in tudi zvončaste so se že preživele. Zato je prišla moda z novim načinom na dan in so nastale takozvane »stopničaste« obleke ali krila v »nadstropjih«. Seveda ne sme biti blago za take obleke debelo ali preveč okorno. Različne volane je moči s posebnim šivom. Različne volane je moči s posebnim šivom. Zgornji del je bluzast in ima pod ovratnikom navpične robčke. Spodnji del je čisto raven, pošit z volanami, ki so v sredi prekinjene. Tudi rokavi se vjemajo z volanami. Plašč more biti iz sukna ali svile. Gumbi nima. — Kozaške bluze, ki so zdaj spet moderne, so kakor nalašč za take obleke. Saj tvorijo bluza (glej 4. skico na sliki!) že sama po sebi dve volani, dodana ji je še zadnja iz črne svile. Rokavi so prav zelo ozki, ovratnik je iz čipk. Taka obleka je zelo lepa posebno za starejše osebe. Če si ogledamo še prvo in tretjo skico na sliki, vidimo, kako je taka »stopničasta« obleka pripravna za »komplet«. Pri prvi je bluza na moški način prirojena in iz križastega blaga z usnjatim pasom. Pri tretji pa je zgornji del iz istega

blaga ko spodnji, le ovratnik je iz križastega blaga, a pas je prav tako iz usnje. K takim oblekam nosimo majhne, mehke klobučke, ki imajo spredaj in zadaj privihane krajevece.

Prešiti klobuki so letos zato tako moderni, ker jih izdelujemo iz istega blaga, iz kakršnega je kostim ali plašč. Oblika je višja, kot je bila dosedanja, na levi je majhen okrasek (aplikacija). Klobuki niso prešiti v eni smeri, marveč so šivi v raznih smereh, da je oblika živahnejša. Najmodernejša barva za te klobuke je svetlosiva. Zraven spada tudi posiljen svilen šal (pahovka), ki se da prati in se vjema z barvo kostima in klobuka. Vzorec šala pa se mora vjemati z barvo aplikacije na klobuku.

Za sportne namene imamo spomladni en barvno jopo in križasto krilo; seveda mora biti temeljna barva obeh ista. — Kroj takih kostimov bodi čim enostavnejši. Jopo prepašes s širokim, sportnim usnjatim pasom. Niže pasu ima jopa urezane žepe, rokavi so v zapestju zavijani, krog vratu imej pahovko z raznimi vzorci.

Nikake posredovalne prodaje! Iz tovarne naravnost k Vam!

Vabimo Vas, da si ogledate našo zalogo
pomladne moške konfekcije
kakor tudi oblek za dijake in otroke.
Ne dajemo na obroke!

Pač pa smo posebno ceni in solidni!

Mehanična tovarna oblek d. d.
podružnica Ljubljana, Mestni trg št. 5

Cenjenim čitateljem se priporočajo naslednje tvrdke:

Prodajalna K. T. D.
(H. Ničman)
Ljubljana, Kopitarjeva ul. 2.

FRANC FUJAN
krovstvo in zaloga
strešnih potrebščin
Ljubljana - Galjeveca 9.

IVAN JAVORNIK
mosar
Ljubljana, Domobranska c. 7
Stojnica poleg Zmajskega mostu

Angeloslav Hrastnik
manufakturna trgovina
Ljubljana, Marjanska c. 8

TEOD. KORN
kleparsko in instalacijsko podjetje
Ljubljana
Poljanska cesta št. 8

KLOBUKE
perilo i. dr. modno
blago kupite
najceneje

PRI AMERIKANCU
LJUBLJANA, Stari trg 10
Zaloga telovadnih potrebščin

Deželna lekarna
pri **Mar. Pomagaj**
Mr. ph. M. Leustek
Ljubljana, Resljeva cesta 1

Martinc, Cerne & Komp.
dr. z o. z., pleskarska in
črkoslik. tvrdka, LJUB-
LJANA, Igriška ul. 6

Blaž Jančar
pleskar
Ljubljana, Breč

K. Pečenko
trgovina vseh vrst usnja
in čevljarških potrebščin
Ljubljana, Sv. Petro cesta 32

PRISTOU & BRICELJ
črkoslikarja, Ljubljana
Aleksandrova c. 1
Telef. 908 Ustan. 1901

Rudolf Radovan
tapietnik
Ljubljana, Krekov trg 7

Platnice za lanski
letnik „Il-
lustriran. Slovenca“ ima
v zalogi Knjižgoveznica
K. T. D. v Ljubljani.

Jakob Kavčič
parna pekarna
Ljubljana, Gradišče 5
Podruž.: Prešernova 14

Peter Zitnik
splošno kleparstvo
LJUBLJANA
Poljska cesta 31

MALI OGLASI

Vsaka drobna vrsta cca 1-50 Din ali vsaka beseda
50 par. Najmanjši oglaš 3 ali 5 lin. Oglaš nad
devet vrstic se računa po vrstici. Za odgovor zmanj!
Na vprašanja brez znanke ne odgovarjamo!

Proste službe

Učenka pridna in
poštena, ali
sotrudnica-začetnica, sa-
mo z dežele, se sprejme
v trgovino z mesom. Blagom
v večjem kraju na
Gorenjskem. Vsa oskrba
v hiši. Prednost imajo
one, ki so se že učile v
kakem kmet. društvu in
žele doseči spričevalo o
usposobljenosti. - Naslov
v upr. lista pod št. 2105.

Učenec z mešč. šol.
izobrazbo
dveh razredov se sprejme
v trgovino z mesom
blagom na deželi v pro-
metnem kraju. - Istotam
se sprejme učenec, mo-
čan, z dobrim ljudsko-
šolskim izpričevalom v
umetni mlin. - Ponudbe
je poslati na upravništvo
»Slovenca« pod št. 2201.

PROVIZ. POTNIK

za prodajo čevljev po ce-
li državi se sprejme. Na-
slov v upr. »Slovenca«
pod št. 2221.

KONTORISTINJA

popolnoma vešča sloven-
ske in nemške stenogra-
fije ter strojepisja, se
išče za takojšnji nastop
Na druge ponudbe se ne
ozira. - Ponudbe upravi
»Slovenca« pod »Perfekt-
na stenografija«. 2249

Stanovanja

Sostanovalka

se sprejme v Zalokarjevi
ulici 8, prtiličje, desno.
Poizve se vsak dan po
6. uri zvečer. 2220

Kdo proda?

Požarna bramba kupi že
rabljeno, manjšo — lahko
ročno BRIZGALNO
za bregovite kraje. Cenj.
ponudbe pod »315« na
poštni predal Strigova —
Medjimurje. 2224

Naša obrt

D. M. C.

Največja zaloga.
SARAJEVO, Prestolno-
naslednika Petra 26.

Nagrade 100 D

dnevno lahko vsa k (-a)
dobi. Pišite in priložite
znamko 2 Din. J. OTRIN
— Rovte, Logatec. 2200

Fižol

nizke in vi-
sokih vrste
dajemo v
vzgojo. Odda-
jamo najmanj 10 kg od
posamezne vrste. Ceno pri-
delku določimo že vnaprej.
Oddajamo pa tudi **razne**
cvetlice v vzgojo, katerih
pridelek prevzamemo je-
seni po dnevni ceni
Šever & Komp., Ljub-
ljana, Wolfova ulica 12.

Sadno drevje!

Več sto jablan, visokih
in prtiličnih, po 4, 8 in
10 Din, in nekaj češpelj
ima naprodaj Kmetijska
družba v Ljubljani, Tur-
jaški trg 3. 2189

Koruzo za krmo

oddaja najceneje
veletrgovina žita in moka
A. VOLK, Ljubljana
Resljeva cesta št. 24.

Najceneje nakupite

moške obleke

(že od 400 Din naprej) in

obleke za dečke

po izredno nizki ceni,
kakor tudi spomladansko
volneno blago, slon in
ko tenilo, kambrike in
vse manufakturno blago,
mo ko in žensko perilo
ltd. pri

M. Benedik

Ljubljana
Kette Murnova cesta 8
(prejšnja Martijeva c.)
Obleke po meri!

Sadno drevje!

Prvovrstne JABLANE in
HRUSKE oddaja drevse-
nica STOPAR - Velenje.

Maks Zabukošek, modna krojačnica,

Celje, Cankarjeva ulica št. 2.

Vedno prvovrstno angleško blago v zalogi. Brez-
hibno delo, cene znižane.

Strojni inženjer.

z večletno prakso, ki se hoče izobraziti v
bombažni tekstilni stroki, bi mogel za pol-
letno šolanje v inozemstvu dobiti manjšo
študijsko. Reflektanti naj pošljejo prijave
s točnimi podatki Ljublj. inženjski zbornici.

Špecerijška trgovina

C. KNEZ

Celje, Glavni trg št. 10

kupuje vse deželne pridelke kakor:

fižol, kumno, janež, kuhano
maslo, vosek, strd, orehe, su-
he gobe itd. po najvišji ceni.

Pozor!

Vojaške potrebšči-
ne, kakor tudi ofi-
cirsko in orožniško
sukno in kamgarn
kupite

najceneje in najboljše pri

Simonu Klimaneku

Ljubljana, Šelenburgova 6

Interesantno brošuro o
uspešnem
zdravljenju
žolčnih kamnov
Vam pošlje brezplačno
lekarna pri Odršeniku.
Praga II. Vyšehradská tř.
Pišite ako!

Tvrdba

M. STELE & I. PIELICK

Ljubljane, Solski drevored
(Semenišče)

priporoča

bogato zalogo vedno svežega južnega in domačega
sadja ter deželnih pridelkov. Tvrdba dobavlja
specijelno limone in pomaranče vedno direktno
od producenta, ter zamore vsled tega postreči
cenj. odjemalcem vedno z garantirano najlepšim
blagom po brezkonkurenčnih cenah. V dolgotrajnem
poslovanju posrečilo se je tvrditi stopiti v trgovske
stike z samo prvovrstnimi izbranimi inozemskimi
dobavitelji ter eksportnimi tvrdkami, katero dej-
stvo jamči, da dobavlja tvrdka vedno le prvo-
vrstno blago, ter more ista zagotoviti cenj. odje-
malcem najsolidnejšo in najtočnejšo postrežbo —
Izvršujejo se naročila tudi za važonske množine,
ter se z ista računajo izjemno nizke cene.

Blagovolite se prepričati! Zahtevajte cenike!

Priporoča se Vam,
da si pri nakupu
ogledate prvovrstne spalnice, jedilnice, kuhinje in dr. pohi-
štvo. Cene konkurenčne. Točna postrežba. Zahtevajte cenik.

pohištva

ANDREJ KREGAR tovarniška zaloga
pohištva
ŠT. VID nad Ljubljano (nasproti holodvora Vizmarje)